

לקראת שבוע מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

סיפורים ופנינים מרתקים

גליון מס' 535

פנינים לפרשת קרח פ"ו

החפץ חיים התקשה, הש"ס הוא גדול, קרוב ל-3,000 דף, ולזכור את כל הש"ס זהו דבר קשה. זולת כמה מגאוני הדור, וגם להם זה לא קל. כנראה החפץ חיים התכוון בדור שלו...

שיחת מיוחדת עם ראש ישיבת 'נתיבות אביעזר' הגאון הגדול רבי דניאל וולפסון שליט"א במסגרת פרויקט השיחות עם גדולי רה"י בהן מתקיימת תוכנית 'בני הישיבות'

צוות 'לקראת שבת'

בהמשך למאמר בסדרה שהתפרסם בגליון, לכבוד חג מתן תורה, אנו ממשיכים השבוע עם סדרת השיחות עם גדולי ראשי הישיבות, שבישיבותיהם מתקיימים סדרי לימוד במסגרת תוכנית 'בני הישיבות' מבית 'דרשו'.

חדרו של ראש הישיבה הגר"ד וולפסון שליט"א הומה שיעורים וחבורות של בני-תלמידיו בכל מקצועות התורה בשעות הצהריים המאוחרות. בין 'חבורה' ל'שיעור זרעים', ביקשנו ליטול שעה קלה לרב שיח מרתק עם הרה"ג ר' הלל מן שליט"א מרבני הישיבה שליט"א והרה"ג ר' אלכסנדר הוכברגר שליט"א מרכז תכנית בני הישיבות ב'דרשו'.

אחת הסוגיות העומדות על מפתן דלתו של כל בן ישיבה באשר היא: האם להשקיע יותר בעיון שהוא המענג את הלומד יותר, ומחבר את הלומד לתורה.

מצד שני כולנו יודעים שבלי רכישת המסכת, ובלי הגברת הידיעות, לא שייך להגיע גם לעומק ולעיון גדול ומושלם, וגם לא יוצאים

רגע הפיצוץ

הגאון רבי מיכל שטרן שליט"א על הפחד של רבי אליהו לופיאן זצ"ל מפני 'הפצצה המסוכנת'

(עמ' 6)

נחש בהצר

כשתלמידיו ישיבת חכמי לובלין זכו להיווכח כמה גדול הבל פיו של מרן ה'שבט הלוי' זצ"ל

(עמ' 4)

השמל באוויר

הרב מאור דבדה מספר על הרגע המכונן שגרם לו לדעת ש"ס, וזה היה דווקא אחרי הסיום

(עמ' 24)

מלחמת היצר

מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל הסביר בהזדמנות לתלמידיו, מה הדבר שמפריע יותר מכל ליצר הרע

(עמ' 8)

מבחן בני הישיבות בישיבת נתיבות אביעזר

הרמב"ם במכלול המדבר, זו עוד סוגיה. אבל אני שואל, מה בכלל הרמב"ם התכוון בדבריו אלו?

ולמעשה, כשפותחים אחר כך את ההשוואה של דבריו, בהלכות תלמוד תורה הרמב"ם העמיד את הגדרים של מהו סדר הלימוד. כתב הרמב"ם, כיצד? חייב לשלש את זמן למידתו, שליש בתורה שבכתב, שליש בתורה שבעל פה, ושלש יבין וישכיל אחרית דבר מראשיתו, ויוציא דבר מדבר וידמה דבר לדבר וידין במידות... וזהו הנקרא תלמוד.

מוסר לאברכים

אחר כך הרמב"ם מפרט איך מחלקים את השילוש. והביא לכך דוגמא לאדם הלומד תשע שעות, כמו בעל הבית. ובדרך אגב כמה מוסר הוא לנו שבעל הבית לומד תשע שעות... הלוואי אברכים לא מעט יזכו ללמוד תשע שעות נטו, וכמובן ישנם אברכים בני עלייה, אבל לא עליהם אני מדבר.

אותן התשע שעות, קורא בשלוש מהן תורה שבכתב, שלוש מהן בתורה שבעל פה, ובשלוש מתבונן בדעתו להבין דבר מתוך דבר, שזה הרמב"ם הגדיר קודם "תלמוד". הוי אומר, שפירש לנו הרמב"ם מהי ההגדרה של תורה שבעל פה? משנה, זה תורה שבעל פה. וכי הרמב"ם בפרשנות שלו קיבץ רק את דברי המשנה? הוא לא מקבץ את כל הדינים המופיעים בגמרא? הרי הוא הסביר לנו מה הוא קיבץ - כל הדינים בגמרא ובפסיקת הגאונים.

מוכח בדברי הרמב"ם, שמה שקרא משנה - זוהי תורה שבעל פה. כשנאמר 'טועה בדבר משנה', אז הראשונים אומרים שאחד שטועה בהלכות שמפורשים בגמרא גם נקרא טועה בדבר משנה. ועלה אמרו שליש במשנה...

ולכן, מדוע לנו לבוא ולומר סברות משלי, להסביר למה אי אפשר להיות תלמיד חכם בלי לימוד הבקיאות. חז"ל אומרים מפורש שאדם צריך לחלק, בעיקרון, חצי חצי, את הזמן שיש לו ללמוד גמרא, מלבד הסוגיא של מקרא זה שהיא בפני עצמה, והזמן שיש לו ללמוד ענייני תלמוד, צריך להשקיע בו מחצה מחצה. כך כתוב מפורש.

מכך תלמידי חכמים בצורה אמיתית ומושלמת. ולכן באנו בשאלתנו הפותחת, מהי חשיבות לימוד המסכת, הידיעות, והמטרה לגמור המסכת ולדעת אותה בסוף שנה או זמן, וגם איך יוכל לימוד זה לסייע ולהשביח גם את לימוד העיון.

ראש הישיבה שליט"א: עלינו לדעת, שמה שלימוד התורה נותן ללומד שכל ישר, שכל של תורה, זה לא תמיד נראה ברגע, אבל לא רק שידעים יותר דברים, בסופו של דבר זה יכול לסייע בהבנת דבר מסוים, או גמרות מפורשות או תוס', וצריך להגיע לכך. כך היא צורתו של ת"ח - ידיעת התורה הגדולה.

חז"ל הרי אומרים בקידושין [ל] שאדם ישלש שנותיו, שליש במקרא, שליש במשנה ושלש בתלמוד. אדם אינו יודע כמה הוא יחיה, ולכן ישלש ימיו. אני לא נכנס עכשיו לנושא של שליש במקרא, שהיא סוגיה בפני עצמה. הראשונים כבר דנו בזה, והאריכו בכך הראשונים והפוסקים.

באופן כללי צריך לדעת בשו"ע הגר"ז וגם מובא בביאור הגר"א שלא מדבר דוקא בשליש משנותיו. שליש פירושו של דבר שצריך בסך הכל לסדר שיהיה לו את שלושת החלקים, וכל מקצוע לפי כמה זמן שהוא לוקח בסופו של דבר.

השאלה המתבקשת, מהי משנה? לכאורה חושבים שהכוונה המשניות שסידרן רבי הקדוש, למעשה זה לא כך. יש ראייה מפורשת לכך בדברי הרמב"ם שכתב שמי שילמד תורה שבכתב, ואחר כך ילמד את הספר שלו, ידע כל התורה שבעל פה.

מקבץ ומבאר

ומפרט בהקדמתו שזו עיקר העבודה שעשה על כל פנים, "מפני זה נערת חצני אני משה בן מיימון הספרדי ונשענתי על הצור ברוך הוא ובינותי בכל אלו הספרים, כמו שהוא מצויר, את כל הספרים שהוא לקח, בבלי, ירושלמי, ספרי, ספרא, וכתב את הכל בדרך קצרה, בלשון ברורה ודרך קצרה את התורה שבעל פה, שתהיה כולה סדורה בפי הכל בלא קושיא ופירוק, לא זה אומר בכה וזה אומר בכה, אלא דברים ברורים קרובים נכונים על פי המשפט אשר יתבאר בחיבורו, עד שיהיו כל הדינים גלויים לקטן וגדול בדין כל מצווה ומצווה. כללו של דבר, שלא יהא אדם צריך לחיבור אחר בעולם בדין מדיני ישראל, אלא יהיה חיבור זה מקבץ לתורה שבעל פה כולה עם התקנות והמנהגות עד חיבור התלמוד, לפי שאדם קורא תורה שבכתב תחילה. והוסיף שקרא זאת משנה תורה, כי אדם קורא תורה שבכתב תחילה, זה לא תחליף לכך, לפי שאדם קורא תורה שבכתב תחילה ואחר כך קורא בזה, ויודע ממנו תורה שבעל פה כולה, אינו צריך לקרות ספר אחר ביניהם".

וניתן היה לחשוב לדבריו, שניתן לסגור את הגמרות. וכי זה מה שהרמב"ם התכוון בדבריו?!

בתשובות הרא"ש העיר, שהמציאות היא שלפעמים לא מבינים בתוך דברי הרמב"ם, ויש הרבה דברים סתומים, שלא מבינים בתוך דברי הרמב"ם רק אם יודעים את המקורות. אז מה בכל אופן התפקיד של

יש ענין של עיון קל, דהיינו שגם מה שלומדים בבקיאות צריך שכל יהיה קצת עיון, להבין את היסודות, ללמוד זאת בדרגה איטית עיונית מסוימת, ועם זה תסיים את המסכת. הרי זה נכון, כולם הרי יודעים, שיש כאלה שקוראים מסכת, ולא בעצם יורדים למה שכתוב בה...

הרב הוכברגר: בארגון "דרשו" אנחנו עושים גם בכל מבחן בסופו חמש שאלות המסכמות את החומר הקודם שנבחנו עד למבחן זה, לצורך הסיכום. וחוזר מזה יש להם מבחן מסכם בסוף המסכת.

ראש הישיבה: אני רוצה להדגיש. לא אמרתי שלא צריכים גם לשאול על השקלא וטריא, אך כשאנחנו באים להעמיד את הפרופורציות של כמה שאלות מהסוג הזה וכמה מהסוג הזה, אז כדאי שההתמקדות תהיה יותר בזה. נגיד אם מדברים בהלכות רוב, אז מה הרוב צריך להיות, דומני, שצריך להיות 75% על הנושא של זכירת המסקנות. אבל גם צריך לשאול על השקלא וטריא, כי בסופו של דבר, אם הם יודעים את השקלא וטריא, אז הם יודעים יותר את המסקנות. אדם יותר מחודד על המסקנה, כשהוא גם מבין את הצד שהיה כנגד.

הרב הוכברגר: עכשיו זה תקופה שנבחנים בישיבות מבחן "מסכם". כמו שהראש ישיבה אמר, ממש את המסקנות, אנחנו משתדלים שאלו יהיו המסקנות ולא על ה'הוא אמינות' בסוגיות.

ראש הישיבה: אני אומר שוב, שלא תצא טעות מכאן, ההוה אמינא הינו מאד מאד חשוב, גם צריך את זה. אך המסקנות מאד חשובות, פעמים רבות מבינים יותר את המסקנה כשמבינים מה היה הצד האחר כנגדו, אז זה הרבה יותר מחודד. כשלומדים גמרא באמת צריך ללמוד את הכל, וגם בחזרה כך חוזרים, אך כיון שאחרי הכל מוגבלים בשאלות ששואלים, אז השאלה על מה להתמקד יותר, אמרתי, לפחות 70% או 80% שיהיו על המסקנות וזה בעצם דברי מרן החפץ חיים, וכך קראנו בדברי הרמב"ם.

הרב מן: אשמח לדייק מילה ברמב"ם שתעזור לשאלה הבאה שלנו. אם הרמב"ם הזכיר המשנה לפני התלמוד, זאת אומרת שיש עניין להשקיע בדבר הזה יותר זמן ואנרגיה, ואי אפשר כביכול להתחיל לדבר על גודל החלקים.

והוסיף הרמב"ם לבאר מה נקרא תלמוד? להבין דבר מתוך דבר. אז כל הדבר שמעיינים בסוגיות ומעיינים ומשתדלים להגיע לשורש הדברים, להבין טוב עומק הסברות ועוד ועוד, זהו בדיוק מה שהרמב"ם מגדיר את הדברים, בצורה שהתבטא 'בין וישכיל אחרית דבר מראשיתו, יוציא דבר מדבר וידמה דבר לדבר וידין במידות שהתורה נדרשת בהן, וזהו הנקרא תלמוד', ואחר כך הרמב"ם מגדיר שליש בתורה שבכתב, שליש בתורה שבעל פה, ושליש מתבונן בדעתו להבין דבר מדבר.

ליקוטי הלכות

למעשה, מרן החפץ חיים אומר דברים אלו בהקדמה לספרו ליקוטי הלכות. הוא באמת יסוד מאד גדול, זה לא כה מפורסם, אבל זה יסוד גדול. שהרי כל יהודי מצווה לדעת את כל דברי התורה, הוא מביא שם והיו הדברים האלה על לבבך, "אשרי איש שישמע למצוותיך ותורתך ודברך ישים על לבו", הוא אומר שזה כל יהודי באמת.

החפץ חיים התקשה, ורבים לבטח יתחברו לקושיא זו, הש"ס הוא גדול, קרוב ל-3,000 דף, ולזכור את כל הש"ס זהו דבר קשה. זולת כמה מגאונים הדור, וגם להם זה לא קל. כנראה החפץ חיים התכוון בדור שלו.

ומהי תשובתו לכך, הוא אומר, שלכן בכל הדורות למדו את הרי"ף, ולכן חיברתי ליקוטי הלכות על קדשים שאין בו את פירוש הרי"ף, כדי שיזכרו את המסקנות. זאת אומרת שהחפץ חיים ביאר שהחיוב של ידיעת התורה היא ידיעת המסקנות.

ועל זה כתב הרמב"ם שתורה שבעל פה, עיקרה שתדע את המסקנות. וככל שנוגע למבחנים של ארגון "דרשו", כמוכן אם רוצים לחבר זאת לדברי החפץ חיים, צריך לדעת שבסופו של דבר צריך לבחון גם על השקלא וטריא, כי זה אחרת לגמרי כשיודעים רק מסקנות הגפ"ת, מאשר כשיודעים את כל השקלא וטריא המגיעה לכך. אבל, אחרי הכל, הרי מוגבלים, אי אפשר לשאול על כל פרט ופרט. אז צריך, אחרי הכל לדעת שהמבחן צריך להיות יותר על המסקנות. לא רק, אבל יותר, בהתמקדות יותר על המסקנות, כי זה מה שהח"ח אומר, זה החיוב בעצם של ידיעת התורה, שהתפקיד העיקרי של בקיאות זה לזכור את המסקנות כראוי.

וכשמדברים על מסקנות, אין המדבר רק במסקנות של גמרא, אלא גם מסקנות של יסוד של תוספות, זה גם מסקנות.

הרב מן: אני זוכר שנבחנתי כשהייתי בחור באחד הארגונים, בשעתו מי שהיה אחראי על המבחנים היה הגאון ר' נפתלי נוסבוים, אמרנו לו, הרב לא חושב שזה כל כך לא הוגן לתפוס איזה נקודה בתוספות, שלא שואלים לעתים על התוספות עצמו ששאל ותיקן, אלא בפרט שיצא מהתוספות, הוא שואל זאת כשאלה מרכזית פה בסוגיא, הרי היתה שאלה לעמוד, ובעמוד זה תפסו איזה נקודה שיצאה מהתוספות, ואתם מצפים מבחורים שמי שלא יודע זאת, יכול להגיד על העמוד הזה שאותו אינו יודע זאת, איזה צורת מבחן זה. הוא שמע זאת, ושינה את צורת המבחנים, באומרו שבחיים אין להיתפס על נקודות. ומאז, כל השאלות הינם שאלות מסכמות.

ארע פעם שקבוצת בחורים נסעה מן הישיבה לחג השבועות ללא רשותו. כאשר שמע זאת רבינו הפטיר בצער את לשון הכתוב: "ופורץ גדר..." ובזהירותו המופלגת נמנע מלהשלים לשון הכתוב "... ישכנו נחש". אלא שהיה די בזה כקללת חכם שאפילו על תנאי היא באה

דרכו של מרנא רבינו הגר"ש הלוי ואזנר בעל 'שבט הלוי' זצ"ל, בענייני חינוך ובגדרי הקדושה

"בזאת תדעו כי ה' שלחני" (במדבר ט"ז, כ"ח)

אחד מכלי השרת בהם היה משתמש רבינו בעבודתו את בוראו משחר נעוריו, היה לימודו בספרי מוסר, אשר יסודתו בהררי קודש, וגם מרנא החתם סופר זי"ע היה מחדיר בקרב תלמידיו את חשיבות לימוד המוסר דבר יום ביומו.

ואף רבינו, נוהג היה לעודד את תלמידיו להחזיק בלימוד המוסר, לא היו לכך סדרים קבועים או הספקים מטעם הישיבה, אלא כל אחד למד בהתאם לצרכיו וכפי הרגשת הלב. היה אומר תמיד כי כאשר מרגישים חלילה חולשה או רפיון מסוים בתורה או בענייני רוחניות, הרי שהעצה הבדוקה היא לפתוח תיכף ומיד ספר מוסר ולעסוק בו, וחזקה על לימוד זה שירומם את האדם טפח וטפחיים מעל הקרקע. תלמידיו מעידים כי ספרי מחשבה ומוסר היו מצויים דרך קבע על שולחנו, ואף ספרים עמוקים יותר כמו 'ישראל קדושים' לגה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע, ועוד. לא פעם סיפר כי בימי צעירותו היה מקובל לקבוע שיעור בספרי מהר"ל וכן בספרים עמוקים אחרים.

היה אומר רבינו משמו של רבו מהר"ם שפירא זצוק"ל מלובלין, כי זקנו הגה"ק רבי פינחס מקוריץ זי"ע חזר בימי חייו על ספר חובת הלבבות יותר מאלף פעמים, ובשל כך זכה למה שזכה. תקופה ארוכה היה רבינו פותח את שיעורו בישיבה בשיעור מתוך הספר חובת הלבבות.

בחודש אלול מקדים היה רבע שעה בטרם התפללו ערבית, ולומד עם התלמידים שיעור באחד מספרי המוסר. כך גם בסעודה שלישית מידי שבת בשבתו, בשעת רעווה דרעווין, מעורר היה רבינו על הדברים הצריכים חזיון, וראו במוחש כיצד דיבוריו אלו נובעים מתמצית לבו הטהור.

על הפסוק "חכמה ומוסר אוילים בזו", דרש פעם רבינו בעת סעודת פורים בדרך צחות, כי לימוד התורה בשילוב דברי מוסר הוא דרכם של צדיקים, מה שאין כן האוויל, הרי שהוא בז לדרך זו ומעדיף שלא להחזיק במוסר.

קדוש ייאמר לו

כספר מוסר חי היה רבינו בהנהגותיו שבענייני קדושה. כבר משחר נעוריו גדר וסייג את עצמו מכל משמר. אך גם עד זקנה ושיבה, המשיך רבינו בהתנהגות זו כבחור צעיר, והיה עושה משמרת

למשמרת באופן מעורר השתאות.

כך כאשר הגיע פעם לארצות הברית באישון לילה, לאחר נסיעה ארוכה בת שנים עשרה שעות, ביקש לברר היכן יש מקווה, מאחר וחפץ הוא לטבול ולהיטהר. לפליאת מלווהו, מדוע זה לא ימתין עד אור הבוקר, אז האפשרויות יותר מגוונות, השיבו רבינו בתום וטוהר: "הן נסעתי עכשיו במטוס, שהוא מקום המרוחק מן הקדושה. רצוני אפוא להיטהר תחילה..."

מפורסם היה רבינו בשמירת עיניו עד זקנה ושיבה, ואף מרבה היה לעורר על כך באמרו שדי בראייה אחת שאינה הגונה בתקופת בין-הזמנים בה מצויים יותר ברחוב, כדי להרוס את כל התורה והרוחניות שנרכשו כדי עמל במשך הזמן' בישיבה.

בדברים שהיה נושא במעמד 'נעילת הזמן', היה מתרה בבני חו"ל על המכשלות החמורות הקיימות בשדה התעופה. נוהג היה לומר, כי קלקולה של ראייה אחת אסורה הינו כל כך גדול, עד שאפילו בזמן כה קדוש ונעלה כיום הכיפורים, ובעיצומה של תפילת 'כל נדרי' הנשגבה, היא מגיחה לפתע ממעמקי הזיכרון וטורדת את הנכשל בה.

וכה חקק רבינו בצוואת קדשו:

"...והניסיון למדני שיתכן מאד שדבר לא טהור שקלט העין אפילו פעם אחת בקטנותו, יתלה לפניו התמונה בליל כל נדרי, אשר רוצה באמת להרחיק דברים כאלה, מכל מקום הרושם שנשאר מנערותו

חוזר וניער מפעם לפעם, ודווקא כשמבקש דביקות לעבודת ה', כי אז מתגברת המלחמה, כי קשה להגיע לדבר שבקדושה, כי דווקא אז כוחות הרע מעוררים אותו למה שהיה כבר שכוח ממנו, ושרוצה לשכחו בכל כוחו..."

כרטיסי טיסה במסגרת

מעשה מופלא ארע עם אחד מתלמידי רבינו המתגורר בלונדון, אשר יש בו כדי ללמד על חומרת העוון של 'ולא תתורו'. ובכן, לקראת שמחת הבר-מצווה של בנו והנחת התפילין, החליט הלה להעניק לו מתנה מיוחדת. הוא רכש שני כרטיסי טיסה לארץ הקודש, עבורו ועבור בנו, כשבדעתו להתפלל אצל רבינו ביום הבר-מצווה, על מנת שרבינו יניח לו את התפילין בפעם הראשונה.

ערב נסיעתו, שוחח האיש בטלפון עם רבינו ובישרו כי הוא עומד לבוא ארצה עם בנו. שתק רבינו רגעים אחדים, אחר אמר כי לדעתו "טוב יעשה אם לא יבוא". לשמע דברי רבינו נותר הלה המום, וניסה להתגמגם ולהסביר כי כבר שילם על הכרטיסים במיטב כספו, וכי הילד כבר מונה את השעות עד לנסיעה מרוב התרגשות.

אך רבינו נותר בדעתו והסביר לתלמידו: "החשבת בכמה ראיות אסורות עלול ילדך להיכשל במשך הדרך הארוכה מאנגליה ועד הנה? האם סבור הנך שביקור בארץ ישראל מצדיק זאת?"

הוסיף האב המאוכזב והקשה: ומה אעשה עם סכום הכסף שכבר שלמתי עבור הכרטיסים? נענה רבינו ואמר: "כדאי לאבד כרטיס טיסה ואפילו שניים, ולא לאבד עולמו חלילה בראייה אחת אסורה". אותו תלמיד שחכם לב היה, נותר כמובן בלונדון, אך רכש מסגרת גדולה ונאה, הכניס בתוכה את הכרטיסים, והגישם כמתנה לילדו נער הבר-מצווה, למען ייחקק בו לעד, עד כמה יש להשקיע בשמירת העיניים.

הרב מאוד גורמים

בתשובותיו, אשר לא מעט מהן עוסקות בענייני הלכה הקשורים לגדרי קדושה, כותב רבינו כדברים האלה: "וגם חסרון טהרה וקדושה היא בעוכרנו, כי יראת ה' טהורה עומדת לעד, ופגמי קדושה הרבה מאד גורמים, וכל חז"ל מלאים מזה וכל ספרי מוסר הקדמונים..." שוב היה מעשה, שפעם נזקק רבינו להיפגש פנים אל פנים עם ראש עיר מסוים, שהיה רחוק משמירת תורה ומצוות. לאחר הפגישה כאשר שב רבינו אל הישיבה, הבחין מי ממקורביו כי פניו מועדות אל המקווה שבישיבה. ואכן, כעבור דקות מעטות, ראה את רבינו כשטיפות מים רעננות על זקנו. העז הלה ושאל את רבינו האם הליכתו למקווה היא בשל פגישתו עם האיש החילוני? התחייך רבינו והנהן בראשו לאות הן.

כמה מדרגות במקוה

הד נוסף לקדושתו המופלאה של רבינו, ניתן ללמוד מהמעשה שהיה שגור על לשונו, על אחד הצדיקים שהיה קרוב מאוד אל תלמידיו ואשר נהג לחבבם ולהראות להם פנים נלבבות. ברם, על

ערב נסיעתו, שוחח האיש
בטלפון עם רבינו ובישרו כי
הוא עומד לבוא ארצה עם בנו.
שתק רבינו רגעים אחדים, אחר
אמר כי לדעתו "טוב יעשה
אם לא יבוא". לשמע דברי
רבינו נותר הלה המום...

דבר אחד היה מקפיד מאוד ואף הרבה להזהיר על כך את תלמידיו והוא - שיקפידו מאוד על טבילה במקווה.

אותו צדיק פגש פעם בתלמיד מתלמידיו, שכנראה הרגיש בו ובהתנהגותו כי דבר מה איננו כשורה אצלו וישאלהו לאמור: היודע אתה כמה מדרגות ישנן במקווה? שתק הבחור ולא השיב. הבין הצדיק כי הבחור איננו טובל לטהרתו ועוד באותו יום שלחו לביתו וסלקו מן הישיבה.

ואף בהנהגת הכלל היה רבינו מרבה לעורר על דרכי הקדושה, והיה ניצב כגיבור חיל על משמר חומות הטהרה של כרם בית ישראל. משאות קודש רבים נשא רבינו כשדבריו חוצבים להבות אש על ענייני צניעות וגדרי קדושה, במיוחד בקרב הדור הצעיר שיש לשמור אותו מכל משמר ולחנכו להתרחק מן הכיעור ומהדומה לו ואף מן הדומה לדומה.

מקל מאחורי הדלת

בעניין חינוך הבנים לתורה ויראה, היה מרגלא בפומיה של רבינו אמירה נאה על פסוקו של שלמה המלך ע"ה "חושך שבטו שונא בנו ואוהבו שיחרו מוסר". ולכאורה שאל רבינו, באם מי ששונא בנו הוא זה החושכו מן השבט, הרי שאוהבו היה צריך להיות זה המפליא בו את מכותיו או לכל הפחות מכהו מעת לעת, מדוע אפוא נוקט הכתוב בהגדרה שונה.

וביאר רבינו, שמלכתחילה אכן אין להכות את בנו ואין זה מדרך החינוך הרצויה, הנעשית על ידי דברי מוסר המתקבלים על הלב. אך על הילד לדעת שיש אפשרות של 'שבט' והכאה, וכלשונו הטהורה: "זאל וויסען אז ס'איז דא אשטעקן איבערן טיהר" - שידע כי מונח מקל מאחורי הדלת.

אולם מעל הכל סבר רבינו, כי כאשר על הפרק ישנן בעיות חינוכיות, יש לצוות הישיבה לבדוק תחילה את עצמו. הוא היה אומר, כי

הגאון רבי שלמה קרליץ, היה נוהג כשהגיע למקום שידוע היה לו שיושיבוהו ב'מזרח', שלפני שהושיבוהו התיישב בעצמו ב'מזרח', בהטעימו: "או שהדבר יעשה בדרך כבוד, דהיינו שיכריחו אותי לשבת שם. או שאעלה לבד, ואז זה בדרך בזיון"...

הגאון רבי יחיאל מיכל בן רחל שטרן שליט"א לרפו"ש, בפנינים על חכמת הלב של גדולי ישראל, והיחס שלהם לכבוד האמתי והמדומה

"ומדוע תתנשא על קהל ה'" (במדבר ט"ז, ג')

במסילת ישרים כתב: "והכבוד האמתי אינו אלא ידיעת התורה באמת, וכן אמרו ז"ל: 'אין כבוד אלא תורה שנא' כבוד חכמים ינחלו', וזולתה אינו אלא כבוד מדומה וכוזב, הבל ואין בו מועיל". מרן הגרש"ז אוערבאך שנא בתכלית את הכבוד שעושים לו, וממש כעס על זה, והיה אומר לבני ביתו ולמשפחתו: "הרי אתם לא רוצים להכאיב לי, ולמה כותבים הנכם תארים וכדומה, או מנסים לסדר לי מקום חשוב באספות וכיו"ב?". הוא התבטא פעם: "אני אראה לכם מה זה כבוד אמתי: שלחתי מכתב דברי תורה לרבי משה פיינשטיין והסכים לזה - זהו כבוד אמתי!". מרן רבי איסר זלמן היה אומר: "אינני בוחל בכבוד בגלל הפרומקייט שבו, אלא בגלל הקרומקייט שבו"...

מהו כבוד אצל אנשים

מרן הגר"ח שמואלביץ היה מספר בהלצה, כי מעודו לא הבין מהו כבוד עד שלמד זאת מפי אדם פשוט. פעם, בדרך הילוכו בשעות לפנות בוקר, פגע בעובדי הניקיון כשהם עסוקים במלאכתם בפניו פחי האשפה. עבודתם מתחלקת ביניהם. יש מהם המקרבים את הפחים למכונית האשפה, ויש המעמיסים את האשפה על המכונית, נעמדים על מדף בצידה ועימה הם נוסעים ממקום למקום. כשעבר הגר"ח שמואלביץ במקום, פנה לעברו אחד מהעובדים ובירכו לשלום, בהוסיפו שבל יופתע הרב מכך שהוא רק עוסק בהזזת הפחים ולא בנסיעה על גבי מכונית האשפה, באשר מטבעו הוא בורח מן הכבוד...

אמר הגר"ח כי אז הבין לראשונה מה טיבו של כבוד...

מתחלקים בסבל של כבוד

בספר 'תנועת המוסר' (ח, ה עמוד קכ"ג), הובא שבזמן מן הכבוד היה רבי אהרן בקשט, גאב"ד לומז'ה, בעל 'לב אהרן', נאהב על הבריות ונאום בחסד עליון, וכל אימת שסיים נאומיו התחמק ונעלם מעיני הקהל בכדי שלא יחלקו לו כבוד. פעם הזדמנו רבי אהרן ובעל ה'חפץ חיים' זצ"ל באחת מערי פולין, לעצרת גדולה שהוכרזה למען חיזוק טהרת המשפחה. המונים צבאו על פתחי האולם לראות את

כבוד מדומה

הסבא מסלבודקה ניגש פעם לאחד הבחורים בישיבה, ושאל אותו מי קיבל עליית שישי בשבת. אמר לו הבחור שאינו זוכר. וכך ניגש לכמה בחורים, וכולם אמרו לו שאינם זוכרים. אמר הרב: "אותו אחד שקיבל עליית שישי, במשך זמן רב הרי הוא מתגאה על הכבוד הרב שנפל בחלקו, והנה עברו רק יומיים שלושה וכבר אף אחד לא זוכרו! וכי זה נקרא כבוד!?"...

הרב דסלר (מכתב מאליהו חלק א' עמוד צ"ט) מסביר, שכשם שישנם ילדים המשתעשעים בצעצועיהם, כך משתעשעים מבוגרים בכבוד, והמכנה המשותף בשניהם הוא הדמיון המעניק להם סיפוק. הילד נוטל תיבה שבורה, ומשחק בה כאילו היתה ספינה והוא רב החובל שלה, באותה מידה המבוגר משחק בפיסות כבוד, שהדמיון משלה אותו שעל ידן הוא חשוב...

מרן הגר"ח שמואלביץ היה תמיד מספר, כי עבר פעם בין ספסלי ישיבת מיר, ושמע איך בחור אומר לחברו "רבי חיים מחדש", כוונת הבחור היתה לחידושו של רבי חיים מברסק, אבל לרגע קט היתה לו שמחה בלב, שבחור חוזר 'על שיעור שלו'. אחרי הרבה שנים עדיין מהבהבת בקרבו אותה הנאה שהיתה לו, ברגע זה "כי זהו כוחו של כבוד המדומה".

הרבנים החשובים. בסיום העצרת ניסה רבי אהרן להחזיק במנהגו ולברוח מן הכבוד שיחלקו לו, אולם הפעם לא הצליח.

מי עיכב בעדו - ה'חפץ חיים'.

ידוע ידע ה'חפץ חיים' מה שבדעת רבי אהרן לעשות, והכין את עצמו מקודם. תפסו בידו והחזיקו, וכך יצאו שני הגדולים יחד מהאולם. "כבודו רצה שרק אני אסבול מכבוד ואיענש על כך?", הפטיר ה'חפץ חיים', "יקבל נא כבודו את מחציתו ונתחלק"...

סכנת הכבוד עד זקנה ושיבה

סיפר אבי זצ"ל, שפעם הגיע ידיד נעוריו של הרה"צ רבי אליהו לופיאן לבקרו בכפר חסידים, והתארח אצלו ימים אחדים. בוקר אחד טרם יצא מביתו לשיבה, הבחין האורח כיצד רבי אליהו עומד ומשנן את הפסוק "ולא תביא תועבה אל ביתך". לתמיהתו הסביר לו רבי אליהו כדברים האלה: "עוד מעט אכנס לשיבה, יקומו התלמידים לכבודי, אעלה למקומי במזרח, ימתנו עלי בקריאת שמע ושמונה עשרה, והרי הכתוב מכנה את הגאווה ובעל הכבוד 'תועבת ה' כל גבה לב', 'כל' - לרבות משגיח, ראש ישיבה וכל מי שמכהן במשרה, שחולקים לו כבוד בהכרח ומצד החינוך, כולם נכנסים בסוג זה של 'תועבת ה'".

"האם איש כמותו, המעונה וחלש, צריך לחשוש לגבהות הלב?", שאל האורח.

השיב לו רבי אליהו במשל: "במקום פלוני מונחת פצצה מסוכנת. זה כמה שנים חלפו עליה אלפי אנשים ולא התפוצצה, האם חדלה הסכנה בשל כך? אולי תתפוצץ בדיוק עכשיו? אכן, סכנת הכבוד עד זקנה ושיבה!"

התיישב בעצמו במזרח

הגאון רבי שלמה קרליץ, היה נוהג כשהגיע למקום שידוע היה לו שיושיבוהו ב'מזרח', שלפני שהושיבוהו התיישב בעצמו ב'מזרח', בהטעימו: "הרי בסופו של דבר יעלו אותי לשבת ב'מזרח', כעת עומדות בפני שתי ברירות: או שהדבר יעשה בדרך כבוד, דהיינו

**פנה לעברו אחד מהעובדים
ובירכו לשלום, בהוסיפו שבל
יופתע הרב מכך שהוא רק עוסק
בהזזת הפחים ולא בנסיעה על
גבי מכונית האשפה, באשר
מטבעו הוא בורח מן הכבוד...**

שיבקשו ממני לעלות ל'מזרח' ואני אסרב, שוב יבקשו ממני ושוב אסרב, עד שלבסוף יכריחו אותי לשבת שם. או שלעומת זאת אעלה לבד ל'מזרח', ואז זה לא יעשה בדרך כבוד אלא אדרבה, בדרך בזיון..."

לזקנים נשאר כבוד

הגאון רבי בן ציון אבא שאול היה אומר: "לפעמים פוגשים בבית הכנסת אנשים מבוגרים, שמקפידים מאוד שיתנו להם כבוד בתפילה ובעליה לתורה, ואילו צעירים - אנו רואים שלא מפריע להם. זה לא אומר שהצעירים טובים יותר, אלא הזקנים - מה שנשאר להם מתאוות העולם הזה - הוא הכבוד. הצעירים מלאי תאוות אחרות..." (מתוך הספר 'מידות והנהגות טובות')

תמיד רצית לזכור ולדעת את מה שלמדת?

מצטרפים למבחני 'דרשו'. לחזור, לשנן, להבחן, לדעת!
1,200 מוקדי מבחן חודשי ברחבי הארץ והעולם.
לפרטים והרשמה גש לעמדות 'נדרים פלוס'

פעם אחת נסע לקובנא, הכרטיסן ברכבת שאלו להיכן רוצה לנסוע, והשיב לקובנא, וענה לו המבקר הכרטיסים לקובנא "דא", שמשמעותו ברוסית, כן, בסדר, אבל באידיש משמעותו, פה - כאן. ר' יחיאל הבין שהכונה שבתחנה הקרובה צריך לרדת, וכשירד בתחנה, ירד לכפר שכולו גויים שונאי ישראל גדולים

הגאון רבי משה סחייק, תלמידו חביבו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, על עיקר מלחמת היצר בראי משנתו של מרן זצ"ל

"כִּי כָל הָעֵדָה כָּלָם קִדְּשִׁים" (במדבר ט"ז, ג')

לפני שמרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל נחלש [לפני חנוכה תשע"ז], ראש ישיבה חשוב נכנס להתיעץ עימו. כאשר נפרדו, החזיק את ידו בחום ואמר לו: בתוס' בכתובות [ס"ג ע"א] כתוב שמי שהולך ללמוד דרכו להיות אדם גדול, אם כן, מי שלא נהיה אדם גדול, משמע שלא הלך ללמוד!

הבין אותו ראש ישיבה שרבינו מבקש למסור לו מסר, ומהחביבות והנעימות שאמר את דבריו הבין שאינו מבקש לגעור בו אלא שיש כאן דבר שמבקש שיהיה על מנת לרומם אותו, ולכן על מנת לנסות להבין כוונתו אמר בכעין "ביקורת-עצמית": "אם כן, הבנתי למה לא נהיית אדם גדול".

כאן היתה מחשבה לשומעים שיאמר לאותו ראש ישיבה חשוב כגון: לא הכונה אליך, אתה זכית לעשות הרבה, אולם הוא אמר אחרת, אמר לו: [לא רק אתה], הרבה הרבה לא נהיו 'אדם גדול'.

ורמז בזה שיעור מאלף, לאופן הלימוד, בדרישה לרצינות, לשקידה והעמל הנדרשים, ולשאר האופנים הנצרכים ללימוד התורה הקדושה, הכלולים במה שכתבו התוס' על "ההולך ללמוד". ולעורר שאדם יכול להיות כאן בעולם הזה אדם גדול, ועל האחריות והרצינות שהלומד צריך לנקוט להגיע לכך.

המלחמה של היצר

עוד אמר מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל: עיקר מה שמפריע ליצר הוא לא רק לימוד תורה, אלא עיקר מלחמתו שלא יצמח ויהיה אדם גדול. היות ואדם גדול יכול לרומם את כל הסובב אותו, אדם גדול יכול להרים קרנה של תורה בכל ישראל, אדם גדול יכול לעשות ממש מהפכה בבריאה. כדוגמת רבי אהרון קוטלר שהקים עולה של תורה בארצות הברית, והחזו"א כאן בא"י.

והמשיך ואמר כל אחד היצר הרע מנסה להפריע לו מלהיות גדול. כל אחד באופן הפרטי שלו. היה בחור במינסק שבזמן המלחמה היו הרבה שהבריחו את הגבול, אך בחור זה אביו חש מהסכנה, וקרא לו שיבוא בצורה חוקית למדינה שבה האב היה גר, ושם לא היתה

ישיבה, ולמד לבד. ואחרי נישואיו הבטיח לו חמיו כמה שנים מזונות על שולחנו. אך אחרי חצי שנה אמר לו חמיו שאינו יכול להחזיקו יותר. והוצרך לצאת לפרנסה. והיה מוכר בדים. ואח"כ כשעלה לא"י התאונן ששרף ארבעים שנים מימי חייו. והיות שלא למד בישיבות לא זכה להיות למדן כראוי. אע"פ שהיה בעל כשרון גדול. כל זה היצר מנסה בכל הכח להפיל כל אחד שלא יזכה לגדול.

ואמר למשיגי בישיבה שיאמרו לבחורים שכתוב בספר דרך עץ החיים [לרמח"ל] שבזמן גזירות ת"ח ת"ט השביע המקובל הגדול רבי שמשון מאוסטרופול זצוק"ל את הס"מ ושאלו אותו למה אתה עושה גזירות, ואמר שאם יסכימו לבטל תורה הוא יתן להם מנוחה, ומה הוא רצה, שלא יהיה לימוד התורה, "כואב לו אם לומדים תורה" כי זה העיקר מה שמחמת זה השטן - הס"מ לא יכול להתקיים, זה "סם המות" של היצר הרע, ולישראל היא "סם החיים".

הוסיף רבינו ואמר: ונראה שגם לא איכפת לו שילמדו תורה, אלא עיקר השקעתו היא שבסוף לא יהיו ממנו תלמיד חכם [ספר אפיקי איל].

ועל דברי הגר"א שטינמן זצוק"ל נראה שיש להמליץ את דברי מדרש [בראשית רבה כ"ב ו'] וז"ל:

אמר רבי תנחום בר מריון אית כלבין ברומי דידעין למשתדלא, אזיל ויתיב קמי פלטירא, ועביד גרמיה מתנמנם ומרי פלטירא מתנמנם [חכמת הכלבים שברומי, באים ליד מוכר הלחמים ועושים עצמם מתנמנמים, ובכך מוכר הלחמים לא נזהר מהם], והוא שמוט עגולא אארעא [ומפילים את כל הלחמים]. עד דהויא מצמית לון [עד שהמוכר אוסף את כל הלחמים שנפלו והתפזרו], הוא משתכר עגולא ומהלך ביה [הוא כבר לוקח לחם אחד ומסתלק].

ומפורסם ביאורו של רבי חיים שמואלביץ: מה רוצה הכלב? לחם אחד! ושיטתו להשיגה: הופך את כל השולחן, המוכר שמח שהציל את כל הלחמים. ולגבי האחד שהכלב לקח אומר: "נו מילא, לא נורא, העיקר שהכל נשאר אצלי". אבל לכלב זה מספיק, שהרי כל מה הוא שרצה מלכתחילה היה לחם בודד זה.

ומדברי ראש הישיבה אולי ניתן ללמוד עומק נוסף בהבנת דברי המדרש, שהרי אדם אומר: הרי אני לומד תורה בהתמדה כל היום, אכן דבר אחד אני מרשה לעצמי לא לנהוג כדרך הנאותה האמורה להביא אותי להיות אדם גדול. נו מילא, לא נורא, העיקר שהכל "אצלי ביד" שאני מתמיד בלימוד ושאר דברים. אבל למעשה מחשבה זו היא "החכמה" של היצר, "להרגיע" את האדם ולתת לו אשליה שהצליח במלחמה נגדו, בדיוק כאותו מוכר לחמים שנשאר עם כל הלחמים, מבלי לדעת שאת "הלחם שלו" - את מטרתו השיג היצר. שאת האפשרות להיות אדם גדול, לקח ממנו.

ולפיכך כאמור מספיק ליצר להכשילו בדבר אחד שימנע אותו מלהיות גדול, וכשהצליח בכך כבר לא כל כך אכפת לו שילמד תורה, ואפילו שילמד כל היום וכל הלילה. אדרבה ש"ירגיש טוב" עם עצמו, לא יבין את הפסדו העצום, ויעזבהו במנוחה. ובזה מתפרש המדרש כמין חומר.

לומר "משתדל" - לא יועיל

רבינו היה אומר שיש נטיה לרוב האנשים ללמוד בשטחיות, ובלשון מליצית "למרוח את הדף", וזה גורם שאין הבנה וממילא אין טעם בלימוד העיון, כי עיקר הסיבה שאין טעם בלימוד הוא חסר בהבנה!!! ובשם הגר"ח מבריסק אומרים אותו זה ש"הופך דפים", היינו הופך: אחד, שנים, שלש, ארבע דפים ומרגיש על כל דף שהופך "אֶ-מִתְחִייה", מרגיש טוב מאוד שמסיים מסכתות, וחושב שיודע ש"ס, אמר עליו הגר"ח מבריסק: "הוא יודע ש"ס נישט" [דהיינו לא רק שלא יודע ש"ס, אלא שיודע ש"ס לא, כלומר "יודע" הפוך מהצורה הנכונה].

פעם כשיצא רבינו מתפילת מנחה במנין המצומצם שהיה בביתו, פנה לאחד מהמתפללים, ושאלו: "האם אתה לומד ש"ס?". אמר הלה בלבו: מה אעשה, לומר שאני לומד, וכי למה שאני קורא לימוד נחשב בכלל ביחס למה שראש הישיבה מצפה. ולומר שאני לא לומד - הרי אני כן לומד.

**רבינו היה אומר שיש נטיה לרוב
האנשים ללמוד בשטחיות,
ובלשון מליצית "למרוח את
הדף", וזה גורם שאין הבנה
וממילא אין טעם בלימוד העיון,
כי עיקר הסיבה שאין טעם
בלימוד הוא חסר בהבנה!!!**

במשך ה'תוך כדי דיבור' שהיה לו מצא הלה פתרון לצאת מהסבך ואמר דבר ביניים: אני משתדל ללמוד.

על אתר אמר לו: וכי טענה כזו תועיל לך בשמים?!

לדעת ש"ס לפני הכל

אמר הגר"ש שטינמן שליט"א בן מרן זצוק"ל: מורי אבי זללה"ה היה רגיל לספר על בעל ה"שרידי אש" הר' יחיאל וינברג, שהיה אחד העילויים בסלבודקא שבעיר קובנא, ופעם אחת נסע לקובנא, הכרטיסן ברכבת שאלו להיכן רוצה לנסוע, והשיב לקובנא, וענה לו המבקר הכרטיסים לקובנא "דא", שמשמעותו ברוסית, כן, בסדר, אבל באידיש משמעותו, פה - כאן.

ר' יחיאל הבין שהכונה שבתחנה הקרובה צריך לרדת, וכשירד בתחנה, ירד לכפר שכולו גויים שונאי ישראל גדולים והרביצו לו שם מכות נוראות ובנס ניצל, והסיק מזה שמוכרח הוא לדעת את השפה הרוסית ובמקום ללכת לקובנא הלך ללמוד בגמנסיה את השפה הרוסית.

וכשהדבר הגיע למרנא החפץ חיים שלח שיקראו לו, וכשהגיע שאל אותו החפץ חיים בשביל מה הלך ללמוד שפה הרוסית, והשיב לו את כל מה שקרה לו ברכבת, אשר לכן החליט שמוכרחים לדעת רוסית. ענה לו החפץ חיים אתה צודק, צריך לדעת רוסית, אבל צריך גם כן לדעת ש"ס וגם קצוה"ח ואבני מילואים וכו', הרי בשביל מי כתבו כל זה, כל דבר צריך לדעת, אבל ש"ס צריך לדעת לפני הכל.

(מוזקנים אתבונן' - קנייני תורה)

השעה חמש וחצי הגיעה, והרבי לא יצא מחדרו. רבע לשש, עשרה לשש - המארגן הראשי כבר לא החזיק מעמד. הוא נכנס ואמר: "רבי, הם יושבים פה, עוד רגע כולם יברחו!". והרבי ענה לו בשיא הפשטות: "יש לי פה אלמנה"

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, על זריזות בעבודת ה', והסיבה שבגינה פרח מטה אהרן דווקא בשקדים

"וַיֵּצֵא פָּרַח וַיִּצֵּץ צִיץ וַיִּגְמַל שְׁקָדִים" (במדבר י"ז, כ"ג)

התורה מדגישה הבדל דק אך מהותי בין פטירת משה לפטירת אהרן. על משה רבנו נאמר: "וַיָּבֹכּוּ אֹתוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", ואילו על אהרן הכהן נאמר: "וַיָּבֹכּוּ אֹתוֹ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל". המהרי"ל דיסקין מסביר את ההבדל: משה רבנו היה דיין, ודיין חותך את הדין. פעם אדם יוצא זכאי, ופעם הוא יוצא חייב. מטבע הדברים, לא כולם חשים אהבה מוחלטת כלפיו; תמיד יש מישהו שיש לו חשבון עמו. אהרן הכהן, לעומת זאת, היה "אוהב שלום ורודף שלום", הטיל אהבה ואחוזה בין אדם לחברו ושידר אהבה לכל. לכן, כאשר הוא נפטר, כולם בכו.

אם כן, לכאורה, לא היה צריך להיות איש אהוד ומקובל יותר בעם ישראל מאשר אהרן הכהן. והנה, כל פרשת קרח היא מלחמה שמנהלים קרח, דתן ואבירם, ויחד איתם מאתיים וחמישים ראשי סנהדראות, דווקא נגד אהרן הכהן. כמובן שהמחלוקת נוגעת גם למשה רבנו, שהרי הוא זה שהכתיר את אהרן, ויש לו לכאורה "אינטרסים" בדבר. אך חוד החנית של המלחמה מופנה כלפי אהרן. כיצד ייתכן הדבר? הסיפור כולו נראה תמונה. אהרן הכהן היה אמור להיות האיש שאיש לא יעז לדבר סרה בו. כל מי שהיה פוצה פה נגדו, היה צריך להיתקל בזעמו של העם כולו.

אך גם לאחר שהאדמה פצתה את פיה ובלעה את החוטאים, שוב בא העם בתלונות אל משה ואהרן: "אַתֶּם הִמָּתֶם אֵת עִם ה'". בתגובה, הקב"ה מתחיל מגפה בעם. אהרן הכהן רץ עם הקטורת, עומד בין המתים ובין החיים, ועוצר את המגפה.

אך גם זה לא הספיק. לאחר מכן, הקב"ה מצווה לקחת מטות, מטה לכל שבט, לשים אותם בקודש הקודשים, ולראות מה יקרה. נשאלת השאלה: לשם מה כל המבחן הזה? האם לא ראו כיצד האדמה בלעה את קרח ועדתו? האם לא נוכחו בכוחו של אהרן לעצור מגפה באמצעות הקטורת?

הפיכת האמת: כוחו של היצר הרע במחלוקת קרח

אנו מכירים את דברי הגמרא במסכת שבת, המספרת שכאשר עלה משה רבנו למרום, התווכח עם מלאכי השרת על מתן התורה. בסופו של דבר, "עָלִיתָ לְקָרוֹם שְׁבִיתָ שָׁבִי לְקַחְתָּ מִתְּנוּת בְּאָדָם", ואף מלאך המוות עצמו נתן לו מתנה: את סוד הקטורת. הוא גילה לו כיצד ניתן

לשלוט על המוות, והסוד טמון בקטורת.

כאשר פורצת המגפה, אומר משה לאהרן: "קַח אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְתֵן עָלָיו אֵשׁ... וְשִׁים קֶטֶרֶת". רש"י, בהתבסס על מדרש תנחומא, מסביר מדוע נבחרה דווקא הקטורת: "לפי שהיו ישראל מליצים ומרננים אחר הקטורת, לומר 'סם המוות הוא', שעל ידו מתו נדב ואביהו, ועל ידו נשרפו מאתיים וחמישים איש". לכן, אמר הקב"ה: "תראו שעוצר מגפה הוא, והחטא הוא הממית". היה צורך להוכיח שהקטורת, במהותה, היא כלי לעצירת המוות - זוהי המתנה שקיבל משה ממלאך המוות. ומה אומרים על כך בני ישראל? שהיא עצמה מביאה מוות.

אחד הלקחים המרכזיים שעלינו ללמוד מפרשת קרח הוא על כוחו של יצר הרע להפוך את המבט, להציג את המציאות באופן מעוות לחלוטין: אהרן, אוהב השלום ורודף השלום, הוא הופך להיות מקור הבעיה. הקטורת, שתפקידה לעצור מגפות, נתפסת כגורם המביא מוות. ליצר הרע, לשטן, יש כוח לקחת את האמת הברורה ביותר ולהפוך אותה על פיה.

סודו של מטה השקד: זריזות בעבודת השם

אומר הקב"ה לאהרן: קחו את המטות, מטה לכל שבט. כאשר הונחו המטות במשכן, אירע הנס במטהו של אהרן: "וַיֵּצֵא פָּרַח וַיִּצֵּץ צִיץ וַיִּגְמַל שְׁקָדִים". המטה היבש הפך בן לילה לעץ שקדים נושא פרי.

רבי שמשון רפאל הירש זצוק"ל כותב הסבר נפלא. מכל עצי הפרי, לשקד יש תכונה ייחודית. בדרך כלל, העצים מוציאים תחילה עלים, ורק לאחר מכן מתחילים להצמיח פרחים, אשר מהם מתפתח הפרי. עץ השקד, לעומת זאת, פורח עוד בטרם לבלוב העלים. הוא ממהר להוציא את פרחיו, ומתוכם את פירותיו. הוא הזריז והחרוץ מכולם בהבאת הפרי, שהוא תכלית קיומו של העץ.

אומר הרש"ר, שכאשר באים ומפקפקים בכהונה של שבט לוי, התשובה טמונה בתכונתם זו. כאשר נשמעה הקריאה "מִי לֵה' אֵלֵינוּ!" בחטא העגל, הם היו הראשונים שרצו ונענו. אלו הרצים ראשונים למען השם, ללא היסוס, ללא מבט ימינה או שמאלה - והרי הם נדרשו שם למשימה נוראה: "הֲרֹגוּ אִישׁ אֶת אָחִיו וְאִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת קָרְבוֹ". אלו הזריזים לקיים את רצון ה', ללא חשבונות אישיים, הם אלו הראויים לעמוד ולשרת לפניו. להם יש את כוח ההנהגה. רק איש נעלה כזה יכול להשתמש בקטורת כדי להילחם במלאך המוות. אם מישהו אחר, שאינו ראוי, ייקח אותה לידי - היא אכן תהפוך עבורו לסם מוות.

לכן, כאשר נדב ואביהו, שטרם הגיעו למדרגת שליחות זו, הקריבו אש זרה, הם מתו. כאשר מאת"ם וחמישים ראשי הסנהדריות, שלא היה להם את כוח ה"מי לה' אלי", ניסו לגעת בקדושת הקטורת, היא המיתה אותם. הקב"ה מורה להביא את המקלות, את המטות היבשים, כדי לגלות שאפילו דבר שנראה יבש וחסר חיות, ללא שורשים וללא מים, יכול למהר להביא ברכה לעולם יותר מכל דבר אחר. כיצד? עם זריזות ומסירות נפש מוחלטת לקב"ה. זהו כוחם של צדיקים. כפי שאומרים חז"ל: "צדיקים, כל מעשיהם בזריזות". כאן טמון סוד כוחם. גדולי ישראל, שאנו רואים כיצד הם שולטים באיתני הטבע, קובעים דבר ודברים מתקיים, מהיכן נובעת עוצמתם? מכך שכל מה שצריך להיעשות למען השם - נעשה מיד, ללא דיחוי.

הסקולנער: "אם אתה רוצה, אפשר"

אספר לכם מעשה ששמעתי מיד"נ רבי זלמן לייב זילבר שליט"א ממונסי. הסיפור הוא על הסקולנער רבי, רבי ישראל אברהם פורטוגל זצ"ל, איש קדוש וטהור. יום אחד, הוא מקבל טלפון מהרבי. "זלמן לייב", אומר לו הרבי, "יש לי פרויקט בשבילך. אני צריך לארגן השתלת ריאות עבור יהודי מסוים".

"טוב", הוא עונה ומקבל את הפרטים. "מדובר ביהודי בן 70". הרב זילבר משיב לרבי: "רבי, הגיל המקסימלי באמריקה שבו מאשרים השתלה, כלומר, 'מבזבזים' איבר וגם הגוף עוד מסוגל לקלוט אותו, הוא 65. אין סיכוי שיאשרו השתלה לאדם בן 70". אמר לו הרבי: "זלמן לייב. אם אתה רוצה, אפשר".

כאשר הרבי אומר, עושים. ור' זלמן החל לפעול לקידום העניין. הוא היה נחוש להצליח, ואם לא בדרכים המקובלות, אז בכוח. הוא הצליח להכניס את אותו יהודי לרשימת ההמתנה. כמובן, התהליך

בדרך כלל סיפור כזה מסתיים שכולם ברחו אבל גביר אחד הבין את הנעשה ונתן סכום כפול ממה שהיה מצופה שכולם יתנו יחד... ולא, ממש לא זה סיום הסיפור...

כלל סדרת בדיקות מפרכת. ישנו פרוטוקול ממוחשב וקפדני. מקבלים ספר שלם המפרט את סדר הבדיקות. אין דילוגים, בדיקה רודפת בדיקה. [כשאני מספר זאת לפני הציבור אני חש את הדברים, עברנו את זה באופן אישי היינו צריכים לטוס שלוש פעמים לארצות הברית עבור התהליך] כל בדיקה שעוברת בהצלחה מסומנת ב'ו', ורק אז ניתן להתקדם לבאה בתור. הכל ממוחשב, ואי אפשר לדלג על שום שלב. אם משהו אינו תקין - התהליך נעצר.

אחד מכללי היסוד בהשתלות הוא שמלבד הבעיה המרכזית, למשל בעיית ריאות, אסור שיהיו בעיות רפואיות אחרות, ובפרט לא סימן כלשהו למחלה ממארת. הסיבה לכך היא שהתרופות הניתנות למניעת דחיית שתל נוגדות באופן חריף את הטיפול הכימותרפיים.

ובכן, אותו יהודי עובר בדיקות דם. אחד המדדים שנבדקים הוא המרקרים (סמנים), שאמורים להיות בטווח של 6 עד 10. התוצאה שהתקבלה הייתה 36 - ערך גבוה באופן קיצוני, המעיד על קיומה של מחלה.

הרב זילבר מצלצל לרבי ואומר: "רבי, ככל שהצלחתי, כנגד כל הסיכויים, להכניס אותו לתור בגיל 70, במצב הזה זה בלתי אפשרי. בדיקות הדם מראות ערך של 36, פי כמה מהמותר. הוא לא יוכל להתקדם בתהליך".

שאל אותו הרבי: "נו, יכולה להיות טעות בבדיקות הדם?" ענה לו: "רבי, מבצעים מיליארדי בדיקות דם ביום, המערכת לא טועה".

המשיך הרבי ושאל: "אז אולי זה התחלף? אולי החליפו את המבחנה שלו בזו של מישהו אחר?"

"עם הסקולנער רבי לא התווכחתי", אומר ר' זלמן. אך הוא הוסיף:

"רבי, זה לא יעזור. כי אחרי הבדיקות האלה, חלק מהפרוטוקול הוא ביצוע ביופסיה, ובביופסיה יגלו את המחלה בוודאות".

אמר לו הרבי: "אפשר לשכוח לעשות ביופסיה".

"רבי, ניסה להסביר, "אמנם אנו אומרים שאין שכחה זה רק לפני כיסא כבודך, אבל גם פה יש פרוטוקול ממוחשב. אם המחשב לא מקבל 'וי' על ביצוע הביופסיה, התהליך לא ממשיך, זה לא עובר למחלקה הבאה".

חזר הרבי על דבריו: "אפשר לשכוח לעשות ביופסיה".

"השורה התחתונה", מסכם הרב זילבר את הסיפור, היא "שהיהודי הזה עבר השתלת ריאות, בלי שנעשתה לו ביופסיה ובלי שהתייחסו לתוצאות בדיקות הדם. הוא חי עוד עשר שנים לאחר מכן".

"מצווה הבאה לידך, אל תחמיצנה"

מהו הכוח הזה? אספר סיפור נוסף על הסקולענער רבי, כדי להמחיש את גדולתו. ידוע היה שאצל הרבי, מושג הזמן לא היה קיים כפי איך שהעולם הכיר אותו.

מה עמד מאחורי הנהגה זו? אצל הסקולענער רבי הייתה גישה ברורה: "מצווה הבאה לידך, אל תחמיצנה". אם הגיעה מצווה, היא הפכה להיות מרכז העולם באותו הרגע, וכל השאר נדחה. אם כעת הגיעה אלמנה הזקוקה לעידוד, והדבר דורש לשבת איתה שעותיי - יושבים איתה שעותיי. אם צץ סיפור רפואי דחוף, זהו הנושא החשוב ביותר כרגע, כי הקב"ה שלח אותו. הכל נדחה, אפילו אם נראה שהדבר בא "על חשבון" עבודת ה' בזמנה.

מוסד הדגל של חסידות סקולען הוא "חסד לאברהם", המחזיק יתומים וילדים ממשפחות שבורות ורצוצות. לאורך השנים, המוסד הגיע מספר פעמים אל סף פשיטת רגל. באחת הפעמים, כשהמצב היה קריטי במיוחד, החליטו כמה עסקנים לארגן אספת גבירים עם הרבי, במטרה לגייס מהם סכומים גדולים להצלת המוסד.

הם קבעו את האסיפה לשעה חמש וחצי, שעה שהתאימה לכל קבוצת הגבירים. הם הדגישו בפני הרבי: "האסיפה מתחילה בחמש וחצי. אלו אנשים שאצלם הזמן מתקתק. אם בחמש ושלושים וחמש דקות הרבי לא יוצא, הם הולכים". הובהר שהכל חייב להיות

מכוון במדויק לשעה היעודה. "טוב, בסדר", השיב הרבי.

השעה חמש וחצי הגיעה, והרבי לא יצא מחדרו. חמש שלשים וחמש, והוא עדיין בפנים. רבע לשש, עשרה לשש - המארגן הראשי, שעמל כה קשה על כינוס הגבירים, כבר לא החזיק מעמד. הוא נכנס אל הרבי ואמר: "רבי, הם יושבים פה, עוד רגע כולם יברחו!".

והרבי ענה לו בשיא הפשטות: "יש לי פה אלמנה".

"אבל הם יברחו כולם! הם לא יודעים מה זו אלמנה", התחנן העסקן. הרבי השיב לו: "אינני מבין. יש פה אלמנה, וגם הם מחויבים בכבודה. עכשיו צריך לתת עידוד לאלמנה, ולא מעניין אותי שום דבר אחר". בדרך כלל סיפור כזה מסתיים שכולם ברחו אבל גביר אחד הבין את הנעשה ונתן סכום כפול ממה שהיה מצופה שכולם יתנו יחד... ולא, ממש לא זה סיום הסיפור, הסיום הוא שהרבי הקדוש ישב עם אותה אישה עוד שעה ארוכה. כמובן, הגבירים קמו ועזבו, האסיפה התפזרה, וגרוש אחד לא נכנס לקופת המוסד! אבל הרבי חיזק אלמנה!!!

גם כאשר הדבר נגע למוסדותיו ולכספו, כביכול, הוא נהג באותה מידה. כי גם המוסדות הם לשם שמיים, אך כעת, האלמנה היא "לשם שמיים". זה מה שצריך לעשות ברגע זה.

צדיק גוזר והקב"ה מקיים

כוחם של הצדיקים, המצליחים לשלוט על איתני הטבע, נובע מכך שהם עושים את רצון הבורא באמת ובתמים, ללא שיקולים זרים. זהו פירוש דבריו של משה רבנו לדתן ולאבירים: "לא תמורו אֶחָד מֵהֶם נִשְׁאָתִי" - מעולם לא ניצלתי את מעמדי, לא נהניתי מכם בדבר. כל חיינו שייכים לקב"ה. ומי שחי עבור הקב"ה, גם שולט, כביכול, על הקב"ה. "צדיק מוֹשֵׁל בַּיָּרֵאת אֱלֹהִים" - מי שיראת אלוקים היא כל חייו, הוא המושל.

אך לשטן יש כוח לבוא ולומר: "לא, מה פתאום? לומדי התורה מכבידים על הציבור, הצדיקים יושבים באיזה חור ולא מבינים את צורכי השעה". הוא לוקח את אלו ה"מְקִימֵי מַעֲפָר דָּל", והופך אותם לבעיה. אבל מהו הכוח האמיתי? זריזות וכניעה מוחלטת לעשות את רצון בוראנו.

בזכות התורה ולומדיה

מאות אלפי יהודים כבר זוכים להתקדם מדי יום בידעת התורה
באמצעות התוכניות השונות של 'דרשו' אל תישאר מאחור!

לפרטים והרשמה גש לעמדת נדרים פלוס

השכן הסביר לו בעדינות, שזה לא זמן עכשיו להיכנס, אפשר לדבר בחוץ. "יש בלאגן בבית, זה ערב פסח, בני ביתי ירגישו לא בנוח שהכנסתי עכשיו את השכן החדש", הסביר לו. אבל הלה התעקש, "לא ידידי, אני רוצה להיכנס לביתך, זה חשוב..."

הג"ר אליעזר יוטקובסקי שליט"א, עם שאלת 'צוף התורה', סיפורים ועובדות בראי הפרשה

"ויקח קרח" (במדבר ט"ז, א')

ולצדו רואים מישהו שעומד בתנוחה לא מוצלחת ועלול להתבייש אם התמונה תפורסם, האם הצלם חייב להתחשב?
תשובה: פניתי ללא מעט רבנים ומורי הוראה והצגתי בפניהם את השאלה האמורה, ולמען האמת עדיין לא קיבלתי תשובה ברורה, מה הוא הגבול המדויק בין מה שמותר לפרסם למה שאסור לפרסם... אדרבה, אם למי מהקוראים יש תשובה ברורה המגובה במקורות הלכתיים ברורים, נשמח לקבלה.
דבר אחד אפשר לומר בבירור, כל יהודי מצווה לברוח ממחלוקת, ופרסומים שאינם ראויים, במקרים רבים עלולים לגרום למחלוקת קשה. לכן מי שמפרסם תמונה צריך לחשוב היטב האם פרסום התמונה יגרום למישהו אחר צער, ובוודאי שבמקרה של ספק טוב לוותר, כי ויתור מונע מחלוקות, ומרבה שלום בעולם.

מאי-ויתור, מפסידים...

הוותרנות היא מידה טובה וראויה מאוד, ודווקא בגלל זה היצר הרע מתלבש ופועל נגדה בכל כוחו.
ידועה האמרה של מרן הגרא"ל שטיינמן "נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי מוותר מפסיד", ותמיד היה אומר שמוויתור לא מפסידים. למעשה, רואים בעיני בשר, שאנשים שאינם מוותרים, בדרך כלל מפסידים והרבה, ובכל זאת הניסיון גדול מאוד.
לצערי הייתי פעם עד למקרה כזה, כשחזרתי ארצה מארה"ב בתקופת הקורונה. היו אז טיסות מעטות מאוד, ותורי ההמתנה לכל טיסה היו גדולים מאוד. בעמל וביגיעה הצלחתי להשיג כרטיס טיסה

המצב הטכנולוגי הקיים כים הוא כזה שבכל כניסה לבניין יש מצלמת אבטחה, ובכל קרן רחוב יש כמה וכמה מצלמות.
נוצר מצב שכל אדם שעושה דבר מה שאינו כשורה, מגלה שהוא צולם מכמה זוויות.
כמובן שאפשר וצריך להפיק מכך לקח ומוסר, כשיש לנו משהו מעין מה שאמרו חז"ל "דע מה למעלה מוכן עין רואה", אבל יש כאן גם שאלות הלכתיות לרוב.
מקרה: אדם צועד ברחוב עם שקית קניות, ונעמד לפוש כדי לאגור מעט כוח להמשך הדרך. הוא מניח את השקית על גבי רכב חונה, מסדיר את הנשימה, וממשיך הלאה.
מה התברר, שבזמן שהבקבוק עמד על המכונית, זלג מעט מהנוזל וגרם נזק של ממש למכונית. הבעלים יוצא החוצה ומבין שמישהו עשה לו נזק משמעותי. חוזר הביתה מעיין בצילומים, ומקבל תמונה ברורה של מי שגרם לו נזק, בלי לדעת.

שאלת 'צוף התורה'

שאלה: האם מותר לניזק לפרסם ברבים את תמונתו של המזיק, כדי שמישהו יזהה אותו וייתן את הפרטים, כדי שיוכל לתבוע ממנו שישלם את הנזק, או שמדובר בפעולה אסורה של ביזוי ופגיעה חמורה והדבר אסור.
כמובן שיש מקרי קצה שבהם התשובה ברורה. אדם שנפלה מכיסו עטיפה ריקה של שוקולד בעת שצעד ברחובה של עיר, ברור שאין שום היתר לפרסם את תמונתו כדי לבקש ממנו שיבוא להרים את העטיפה שנפלה לו. מנגד, אדם שנחשב מסוכן לבריות ויש חשש לחיי אדם כל עוד הוא מהלך חופשי, בוודאי שמותר לפרסם את תמונתו כדי ללכוד אותו במהירות.
אבל באמצע, בין שני הקצוות יש מרחב רחב של אפשרויות, וכאן נשאלת השאלה, מה הגדר ואיפה עובר הגבול. מתי מותר לפרסם תמונה שתביח את המצולם, ומתי אסור?
ניקח את השאלה הזאת עוד צעד קדימה לאנשים שלא עשו שום דבר רע או פסול. יהודי היה רעב ונכנס לחנות כדי לאכול בורקס, מישהו צילם אותו, האם מותר לפרסם את התמונה שיכולה להביח את המצולם? סביר להניח שלא. אבל אם התמונה מתעדת רב חשוב,

תחת תנאים קפדניים מאוד, והנוסעים נדרשו לחבוש על פניהם מסכת קורונה במשך כל שהותם במטוס.

מדובר כמובן בחוויה מאוד לא נעימה, אבל מה לא עושים כדי לחזור הביתה בשעה טובה...

נכנסנו למטוס, התיישבנו כל אחד במקומו, וקיוונו שהטיסה תצא לדרכה כמה שיותר מהר, כדי שהסיוט של ישיבה עם מסכה המכסה חצי מהפנים, יהיה קצר ככל האפשר.

והנה, רגע לפני ההמראה נשמעו קולות מריבה. וכוח עז ונוקב פרץ בין שתי נשים מבוגרות, שהכרת פניהם וקול הוויכוח שלהן העידו כאלף עדים על כך שאף אחת מהן לא זכתה להיות 'אשת חבר', בלשון המעטה.

על מה המהומה? מי יושבת ליד החלון. אחת טענה ברוב להט שהיא שילמה וקנתה כרטיס ליד החלון. הדבר מופיע בבירור בכרטיס שבידה. השניה טענה, נכון שאת קנית, אבל אני באתי ראשונה וזה המקום שתפסתי. בעייתך שהגעת באיחור...

לכל אחת מהן היו בני משפחה על סיפון המטוס, ואלו החלו לריב ולהתקוטט, עד שהדיילים נאלצו להביא את ה'פוליס' (משטרה), כדי לעשות סדר. הגברת שהתעקשה לשבת במקום שאינו שלה הורדה אחר כבוד מהמטוס יחד עם כמה מקרובי משפחתה, ועד שלא הורדו המזוודות שלהם והוצאו מתא המטען, המטוס לא יכול היה להמריא. שלוש שעות תמימות המתנו שם, עם המסכות על הפנים, וממתנים עד שסוף סוף המריא המטוס לדרכו.

וכאן נשאלת השאלה: מה עדיף, לטוס 12 שעות ולשבת באמצע הספסל, או לטוס 15 שעות ולשבת ליד החלון?

כל אחד מבין שקיצור הטיסה בשלוש שעות שווה הרבה יותר מהישיבה ליד החלון. ולכן, שתי הצדדים הפסידו בוויכוח, ויחד איתם גם כל נוסעי המטוס האחרים.

ומי אשם בכל זה? הוריהן של אותן נשים מבוגרות, שבילדותן לא חינו אותן לוותר לזולתן...

השכן החדש

מעשה ביהודי מבוגר שאני מכיר באופן אישי, שלפני שנים רבות נכנס להשתכן בדירה גדולה ומרווחת ימים אחדים לפני חג הפסח, לאחר שמשפחתו גדלה והתרחבה בסייעתא דשמיא.

עודם פורקים את המשאית ומעבירים את תכולת הדירה אל תוך הבית החדש, ניגש אליי אחד השכנים בבניין, ומקדם אותנו ב'שלוש עליכם' גדול במיוחד. לרגע שמח על קבלת הפנים החגיגית, אבל אז הגיע חלק לא נעים שנלווה אליה.

השכן הוותיק הזמין את זה החדש לסדר עמו לקרן זווית, כי יש לו דבר מה חשוב לומר לו: "שמע ידיד, שלא יהיו לך הפתעות. השכן שמתגורר מעל הדירה החדשה שלך, כבר הרבה מאוד זמן לוטש עיניים ורוצה להרחיב את הבית שלו. יש לו כבר 80 אחוז חתימות, וחסרה לו רק חתימה אחת.

"עוד עכשיו אני וזה שמכר לך את הבית עצרנו אותו מלבצע את זממו, ולכן הוא יבוא אליך בתמימות וינסה להחתים אותך על המסמך

כאילו מדובר במשהו קטן. דע לך שאם הוא יבנה הוא יחסום לך את התאורה, ויהיה לך רעש נורא במשך תקופת הבניה, כל האזור יהיה מלוכלך, אל תסכים בשום אופן. תגיד לו שאתה צריך לחשוב על זה, ותדחה אותו בקש...".

שמע השכן החדש את הדברים, ובלו כבר גמלה החלטה. הוא כבר לא יכול היה לחכות שתסתיים מלאכת פריקת הציוד בבית החדש, וברגע שרק התאפשר לו הודיע לרעייתו: "אני עולה לשכן מהדירה למעלה, יש לי משהו חשוב לדבר איתו".

צפיפות מחרידה

עלה, נקש על הדלת, וביקש להיכנס. השכן הסביר לו בעדינות, שזה לא זמן עכשיו להיכנס, אפשר לדבר בחוץ. "יש בלאגן בבית, זה ערב פסח, בנייתי ירגישו לא בנוח שהכנסתי עכשיו את השכן החדש", הסביר לו. אבל הלה התעקש, "לא ידיד, אני רוצה להיכנס לביתך, זה חשוב. בלית ברירה נאלץ בעל הבית להסכים, והשכן החדש הבין מיד למה כל כך דחוף לו להרחיב את ביתו. הצפיפות היתה נוראית, את הירקות של הקמחא דפחסא לא היה בכלל מקום להניח, אבל גם בלי תבניות הביצים ושקי הירקות, המקום היה קטן.

"כמה ילדים יש לך", שאל השכן החדש, ובעל הבית השיב "חנני הבורא יתברך ב-12 ילדים".

"אז למה אתה לא בונה? למה אתה לא מרחיב את הבית???", בוא נעזוב את הנושא, השיב לו, זה כרוך בלשון הרע...

השכן החדש התעקש: "תביא לי את הדף העם החתימות שכבר הצלחת להשיג. עכשיו!".

הדף נשלף מעמקי המגירה, ובאותו רגע מיהר השכן החדש לחתום עליו חתימה גדולה ומודגשת.

תשובה בשמים

לאחר מכן שב לביתו וסיפר לזוגתו את מעשיו ביומו הראשון בדירה: "למה היית צריך לעשות זאת", נבהלה הרעייה. "כמוני כמון, לא אכפת לי שיבנה, אני אשמח שיהיה לו מקום בשפע, אבל למה אתה צריך להיכנס לסכסוך בין השכנים, ביום הראשון שלך בבניין??? עוד לא הספקנו להדביק מדבקה עם השם שלנו על הדלת ואתה כבר מחלק חתימות???"

השיב לי האיש בחכמה ואמר: "כשאנחנו נבוא לשמים, ישאלו אותנו למה לא הכנסנו אורחים. אנחנו נענה ונאמר שכן הכנסנו, לא פעם ולא פעמיים באו להתארח אצלנו אחיינים שלומדים בבני ברק, לסעודת שבת... אפילו שניים שלושה גלמודים אכלו אצלנו במשך השנים בסעודות שבת.

"אבל אז יענו ויאמרו לנו, יפה מאוד, אבל אורח בסעודת שבת זאת לא חכמה. מה עם לינה? מה עם ימי שלישי ורביעי, למה דווקא בסעודת שבת כשזה נעים ונחמד לשבת עם עוד אורחים ליד השולחן, היה עליך להכניס אורחים רבים, כל ימות השבוע...

"מה אני יענה? לא היה לי כסף, לא היה לי מקום, לא היתה לי אפשרות. עשיתי מה שיכולתי. התשובה שלי יכולה להתקבל בשמים,

יום תמים ארכה הנסיעה המורכבת, מביתו שבגרמניה ועד וינה שבאוסטריה, והנה המון אדם המתין להיכנס ובעוד הדוחק מתרבה וכמות הממתינים גדלה, נפתחה הדלת, והוא מצא את עצמו עומד על יד החפץ חיים, שהחל באותו הזמן את סעודתו

חיוזק נפלא ללומדי התורה הנרדפים על צווארם, התשובה לרודפים היא תורה, אך תורה ורק תורה

הרב צבי גטקור

"א-ל אֱלֹהֵי הָרוּחַ לְכָל בָּשָׂר" (במדבר ט"ז, כ"ב)

מורן ראש הישיבה הגרב"מ אזרחי זצ"ל מקשה בספרו 'ברכת מרדכי' שתי קושיות על בקשתם של משה ואהרן. א. מה עניין בקשה זו, וכי לא ידעו בשמים את העניין שרק איש אחד יחטא ולא כל העדה, מדוע יקצוף הקב"ה על כל העדה? ב. מדוע בקשה פשוטה וטבעית כל כך, צריכה הקדמה כה נרגשת של 'א-ל אֱלֹהֵי הָרוּחַ'?

ומבאר נפלא, אכן יש תביעה על ציבור, האיך יצא מכס כזה דבר, גם אם זה אדם אחד, עדיין הציבור נושא באחריות, ושורת הדין תובעת את כולם על מעשה היחיד, כי כל יחיד מושפע מהרבים. לטובה, או לשלילה. אם הוא פעל כך, סימן הוא שהרבים לא פעלו מספיק כדי להטותו לטובה.

אבל צועקים משה רבנו ואהרן הכהן ע"ה, אתה הרי א-ל אֱלֹהֵי הָרוּחַ, אתה מכיר כל אחד את תוך תוכו, את פנימיותו, אתה יודע להבחין כמה חלק יש לעם בעניין כאן, וכמה לבעלי המחלוקת, אנא ממך, אל תפן אלא אל הרשעים.

ומזה נלמד אנו, בזמן בו אנו נמצאים, כשהתורה נרדפת, רח"ל ע"י רשעי ישראל, שומה עלינו, להבחין, ולעורר רחמים מן שמיא, לבל יפגע שלום העם היושב בציון, מחמת הרשעה הזו.

חלילה שלא ישפך דם נקי בגבולות הארץ, מחמת רשעותם של כמה בעל זרוע בודדים.

והתפילה הזו, ההתבוננות הזו, כי אין כאן רדיפה אלא של קומץ רשעים, הרודפים לא אותנו, אלא את התורה, וכי מצב זה בוודאות לא ימשך לנצח, אלא נגזר מן שמיא, ועלינו רק להתעצם, ולהתחזק, להגביר חיילים, תרומם אותנו.

התשובה, תורה!

בסיום הש"ס של 'דרשו' נאם מורן הגרב"מ זצוק"ל, ושם זעק בקול גדול:

'כואב, לא לפעמים, אלא הרבה פעמים, כואב, מכאיבים לנו. כל אותם חורצי הלשון, למיניהם, עליהם נאמר 'כל כלי עליך לא יצלח'.

ישמעו כולם, ויבינו כולם,

כי רק התורה, היא חיינו, בלי תורה אין עם, ועם תורה יש 'עם ישראל'!

זוהי התשובה להריצות הלשון, אין צורך לדבר, אין צורך להכביר במילים.

רוצים אתם להשיב להם? מהי התשובה?

תורה! עוד תורה, עוד שיעור דף היומי, עוד מצטרף לשיעור, עוד קביעות עיתים.

זו התשובה, הבלעדית!

ניסיון בגרמניה

מגיד המישרים הנודע, הגה"צ רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון זצ"ל סיפר בעניין זה של רדיפות על תורה. כמה הם יקרות הם מפנינים, וכמה הם כביכול 'לא עניין אישי' שלנו או נגדנו.

יהודי יקר החליט ביום מן הימים, כי עליו להשקיע יותר בחיי העולם הבא ולהפסיק לבזבז מזמנו על ענייני העוה"ז. הוא הסיק כי במחצית משעות העבודה בחנותו הוא ירוויח את פת לחמו המינימלית, ולפיכך החל לצמצם את שעות עסקיו.

בחצות היום היה סוגר את החנות ונפנה אל עסקי חסד ותורה. גומל חסדים עם נצרכים, סר לבית המדרש ומתפלל ולומד. מתעסק בעיקר ולא בטפל.

בני משפחתו שהיו מהחרדים שבגרמניה, בתחילה סברו כי זו התרגשות חולפת, או התעוררות זמנית, והניחו לו, אך ככל שהתמשכו הימים, והינם רואים ועיניהם כלות, היאך חנותו סגורה רוב שעות היום, והעסק המשפחתי הפופולארי מאבד מחוג הלקוחות הקבוע שלו.

יום תמים ארכה הנסיעה המורכבת, מביתו שבגרמניה ועד וינה שבאוסטריה, והנה הוא ניצב בפתח האכסניה של הכהן הגדול, אבל לא לבד הוא ניצב שם.

המון אדם המתין להיכנס אל הבית הקדוש, אל תל התלפיות, מרן החפץ חיים, מאות המתינו לקבל ברכה או עצה, או אפילו רק להציץ בזיו קלסתר פני הכהן הקדוש.

בכל זאת, הוא הלא הגיע מרחוק, ועל כן הרשה לעצמו, להידחק בין הממתנים, ולהתקרב אל הדלת הפתוחה למחצה.

ובעוד הדוחק מתרבה וכמות הממתנים גדלה, נפתחה הדלת, והוא מצא את עצמו עומד על יד החפץ חיים, שהחל באותו הזמן את סעודתו.

החפץ חיים ברך בכוונה, בצע את הפת, ותיכף בסיום הכזית, החל לומר את 'מזמור לדוד', כפי שממליץ במשנ"ב לעשות בכל סעודה. כך פסוק בפסוק במתנות, עד שהגיע לפסוק 'אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי'.

שם פסק החפץ חיים והחל מסביר במתיקות: מה כוונת דוד המלך ע"ה לומר לנו? שאל וענה תיכף.

'לפעמים יהודי מתחיל לעשות טוב [ואין טוב אלא תורה] וחסד, מתחיל להתעסק בטוב וחסד, ועל עסק זה גופא, יש הרודפים אותו, ומטרידים אותו.

והוא חושב לעצמו מה לי ולצרה הזו, למה לי להתעסק בזה. ועל כך אומר לו דוד המלך ע"ה, אל תהיה טיפש, אם יש כנגדך רדיפות, אין זה בגלל מעשיך הטובים, אלא כי נגזר עליך הצקות ורדיפה, זה יהיה כנגדך מימלא.

אשריך אם הרדיפות הנגזרות יהיו על ענייני 'טוב וחסד'.

כך גם תשמח מהם בעוה"ז, וגם תקבל שכר הצפון בעולם הבא. אך טוב וחסד ירדפוני אומר דוד, רק טוב וחסד הם אלא שירדפו אותי, ובזה אני שמח לא רק שהרדיפות מגיעו על ענייני התורה והחסד, אלא על כך שבזכות הרדיפות הללו, כיון שהם לגבי הטוב וחסד הרי אזכה, שיהיה מצב של ושבתי בבית ה' לאורך ימים.

היהודי האורח מגרמניה, הבין כי הדברים כוונת ברוח הקודש אליו. ותיכף חזר לביתו שמח וטוב לב.

הוא ימשיך בעסקי הרוחניות מחצית היום, ואדרבה שיציקו לו, הוא רק מרוויח מזה.

כי הרי את הסבל הוא בין כה יסבול.

איך אמר פפוסבן יהודה: אשריך רבי עקיבא שנתפסת על דברי תורה.

**בני משפחתו שהיו מהחרדים
שבגרמניה, בתחילה סברו כי זו
התרגשות חולפת, או התעוררות
זמנית, והניחו לו, אך ככל
שהתמשכו הימים, והינם רואים
ועיניהם כלות, היאך חנותו
סגורה רוב שעות היום, והעסק
המשפחתי הפופולארי מאבד
מחוג הלקוחות הקבוע שלו...**

החלטה גמלה בליבם שלא לתת למצב הזה להמשיך. ניסו בטוב, דיברו על ליבו, והוא בעמדתו, לא אבזבז את ימי עלי אדמות בשביל 'עסק משפחתי'.

ניסו להרבות עליו רעים, הביאו את חבריו ומכריו ובני משפחתו, כולם כל אחד בתורו וסגנונו, מי בלשון רכה, ומי בשבט לשון. בשכנועים, ואיומי עתיד שחורים, בהאשמות על חוסר האחריות, וכן הלאה.

כך יום יום, לא פסקו ההצקות, והוא כבר החל לחשוב שמא הוא עושה את הצעד הלא נכון, ואולי יש צדק בטענותיהם הלגיטימיות והאנושיות. אולי הוא אכן נמנע מלמלא את חלקו במשא הנטל המשפחתי.

לא ידע האיש את נפשו, אמנם נוות ביתו עימו הייתה בדעה אחת, אבל בני המשפחה לא ויתרו, ומאחר וכך הוא בחר לבקש את דעת התורה, אבל היאך ימצא אותה.

אצל החפץ חיים

והנה שמועה הגיעה לאזניו כי מרן קודש הקדשים, ה'חפץ חיים', מגיע לווינה הגדולה.

ללמוד במתינות, ביסודיות ובעיון קל

'עמוד היומי' - ללמוד בקצב שלך ולדעת את הש"ס עם עיקרי המפרשים

שאלתי אותם: מדוע ניסים, שואב המים, אינו מביא לכם מים? "כי אין לנו במה לשלם לו" - ענו הילדים... "והיכן אבא או אמא?" "אבא חולה בשפחת חזקה, ואמא ילדה לא מכבר, ואין לנו טיפת מים בטאנאז'ע..."

כשהגר"ח מוולאז'ין היה חלפן והגר"ח זוננפלד שואב מים...

הרב ישראל ליוש

"ומדוע תתנשא על קהל ה'" (במדבר ט"ז, ג')

מקום הכבוד האמיתי, ולא יסתפק במילוי תאוותו כאן בעולם הזה, מקום הכבוד המדומה.

"אני חלפן...!"

מנהג היה בימים עברו, עת היו נערכים ירידים, שהרבנים היו באים ליריד ודנים ביניהם בענייני הציבור העומדים על הפרק. וכדי שיספיקו לעסוק, לדון ולטכס עצה בכל העניינים, בימים ספורים, תיקנו שהמון העם לא ייגשו אל הרבנים להקביל פניהם לשלום, או בכל ענין אחר, כדי שלא להפריעם מהעיסוק בענייני הציבור.

פעם ניגש אדם לגאון רבי חיים מוולאז'ין זי"ע בזמן שהותו ביריד ובירכו לשלום. אלא שכיון שהוא לא הכיר את ר' חיים שאל אותו למעשיו. "אני חלפן...!" ענה לו רבי חיים. וכיון שהחלפנות לא היתה מענייני עסקי אותו אדם, פטרו לשלום והלך לו.

אחד ממקורבי רבי חיים שהקשיב לכל הדו שיח, שאל אותו: "כיצד הוציא הרב מפיו דבר שאינו אמת, הרי הרב אינו חלפן...?!" "חלילה לא שיקרתי כלל וכלל" - השיב רבי חיים - "הרי על פי התקנה שלא לתת שלום לרבנים בזמן היריד, הרי שה'שלום' שנתן לי האיש, אינו מגיע לי. אם כן, בוודאי ינו לי בשמים מעט מהעולם הבא, בעבור הכבוד שקיבלתי בעולם הזה. הרי לך שבשביל מעט כבוד, החלפתי עולם הבא בעולם הזה, האם לזה לא יקרא חלפן...?!"

אתה שואב מים...?

פעם, שלא כמנהגו, איחר רבה של ירושלים הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, לבוא לביתו מתפילת שחרית. כיון שבדרך כלל הוא

חז"ל הקדושים מלמדים אותנו שהקנאה בנשיאותו של אליצפן עוררה בליבו של קרח מרדנות גדולה נגד משה ואהרן, עד שהוא לא הסתפק בשאיפה נשיאות כאליצפן, נשוא הקנאה, אלא ביקש גדולה גדולה מזו, כהונתו של אהרן הכהן...

הגאון רבי אביגדור מילר זצ"ל למד מזאת על כוחה של תאוות הכבוד. הנה תאוה זו הצליחה להוריד את קרח שהיה מגדולי הדור ההוא, לדיוטא תחתונה כל כך, עד כדי מרידה בקב"ה, למרות שחוה וראה אמונת ה' בחוש, בכל ניסי מצרים, במדבר ובמעמד הר סיני... ומעתה עלינו לברר, מבהיר ר' אביגדור, מדוע ברא הקב"ה את תאוות הכבוד, אם בכוחה להוריד את האדם מרום דרגתו?

ר' אביגדור מפנה אותנו לדברי רבינו סעדיה גאון בספרו 'אמונות ודעות' (מאמר 'השער התשיעי, אהבת השררה) וז"ל: "ולא נטע הבורא ית' בנפש האדם אהבת השררה והגאווה, כי אם בעבור שתכסוף בהם לגמול העולם הבא, כמו שאמר (איוב לו ז) 'לא יגרע מצדיק עיניו ואת מלכים לפסא וישיבם לנצח ויגבהו'".

על פי ההבנה הפשוטה, רבי סעדיה גאון מציע להשתמש בתאוות הכבוד לעניינים רוחניים שיביאו את האדם לעולם הבא. הרי בעבור אהבת הכבוד והשררה יתאמץ האדם יתר על כוחותיו. על כן, חכם יהיה האדם שיפנה את מאמצי השגת הכבוד לענייני תורה ויראת שמים שיביאו אותו לעולם הבא. וכבר אמרו חז"ל: "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה".

אך בעומק הענין כוונת רבי סעדיה גאון לכבוד האמיתי שיזכה בו האדם רק בעולם הבא. הרי הכבוד כאן בעולם הזה הוא כבוד מדומה, ואף אם ירעו לכבודו מאות אלפי בני אדם, כלפי האמת בעולם הבא, הרי זה דומה למי שיריעו לו מליוני חיידקים.

אמנם הכבוד האמיתי הוא מה שיהיה לו בעולם הבא, עת יישב לפני מלך מלכי המלכים כשלצידו משה רבינו, האבות הקדושים וכל גדולי עולם, והוא יהגה עמהם בתורה שהוא זכה ללמוד כאן בעולם הזה. וכדי שתהיה לנו אפס אחיזה בקצה ההבנה של הנאת הכבוד הזה, ברא הקב"ה את תאוות הכבוד כאן בעולם הזה, כי התחושות והרגשות מהנאות רוחניות ישארו לו לאדם אף בעולם הבא. על כן, בעבור תאוות הכבוד יכסוף האדם להגיע אל הנאה זו בעולם הבא,

'זה עתה שבת מהשיעור הקבוע בישיבת סלבודקא בעיר בני ברק. שם, ברגעי היציאה מן המקום, הבחנתי לפתע בדמותו של המשגיח, הגה"צ רבי משה טיקוצ'נסקי, כשהוא אץ רץ ובידיו צלחת עמוסה במאכלים וסכו"ם וכו', ולשאלתי 'מדוע מעכ"ת טורח בזה שלא לכבודו?...

המחנך הנודע רבי שלמה הופמן זצ"ל, ועובדות שראה אצל גדולי דורו

[בשולי הענין מעיר ומעיד הרב הופמן, שכן היו שיחו ושיגו של רבי גדליה במשך השנים - עד אז, וגם מאז - תוך ביקורת עצמית מדוקדקת נפה אחר נפה].

אם הובאו הדברים לידיעת הגרש"ז, לא גילה הרב הופמן, אך סיפר, שכששלחה הישיבה משכורת להרב אייזמן בסוף החדש, התרעם הגר"ג והחזירה למשרד הישיבה באומרו 'הלא כבר אינני משגיח'. התערב ראש הישיבה פוסק ההלכות הגרש"ז כנגדו: 'הרי התחייבת בכתובתך לזון את ביתך והיאך תעשה כן?' 'ומלבד זאת', הוסיף והטעים ראש הישיבה 'הלא עודך משתתף בסדר המוסר ובתפילות הישיבה, ולנו יש תועלת מרובה מכך, תהא המשכורת על כך'. בסדר, אמר רבי גדליה, אבל על זה לא מגיעה משכורת של משגיח במשרה מלאה...

יותר קשה ממה שחשבת...!

סח ידידו הטוב רבי שלמה הופמן, 'מכיון שנכנסה החלטתו לתוקף ומשפרש המשגיח ממסירת שיחותיו שאלתי אותו, הרי כבר יותר מארבעים שנה אתה רגיל לדבר, ואתה הוא שביארת הנחית והוכחת כל הימים שההרגל נעשה טבע עיקרי, אם כן אפוא איך תוכל להתמודד ולהסתדר בלי מסירת השיחות?!' רבי גדליה הדף את טענת הרב הופמן בקלילות, הוא אמר פשוטות 'ר' שלמה אינך צודק'.

תלמידי רבי יצחק אייזיק שר ולמעלה בקדש מופלאים היו בחריצותם ובטרחתם לדקדק בל מעשיהם ולייעל את עצמיותם בכל עת ובכל שעה תוך כדי התאמת עצמם למציאותיותיהם המשתנות ביחס לגיל וכיו"ב.

בכמה אנקדוטות מפעילות שיובאו כאן יתאפשר לנו להציץ במשהו לאישיותם הענווה והנסתרת, וה'כל - כך' מזוקקת ומתוחזקת. הגאון הצדיק רבי גדליה אייזמן, תמיד נהג מיאוס ב'יצר הכבוד'. גם בגיל תשעים ומאה הוא לא לבש פראק רבני. את חליפת החתונה שלו עטה על גופו ר' גדליה מדי שבת בשבתו משך עשרות בשנים. כמו כן נמנע הרב מללבוש 'קיטל' ביום כיפור, ולכששאלו 'ידיו הקרוב רבי שלמה הופמן מדוע נוהג הוא כך והלא ענין לבישת הקיטל ענין עמוק הוא על פי הנסתר ואף מופיע ב'נגלה' בשולחן ערוך סי' תר"י ובכל הפוסקים, היסה אותו המשגיח 'הכל אתה צריך לדעת?!... רבי גדליה שעמד על ממלכתו באמונה יותר מארבעים שנה והעמיד תלמידים הרבה' בתורה במוסר ובעבודת השם, החליט בפתע שאיננו יכול למסור שיחות בישיבת קול תורה. הגם שהחלטתו היתה מוחלטת וחד משמעית, עם זאת נמנע הרב אייזמן להביאה לידי מעשה ולבצעה בלי אישור ההנהלה של ישיבת קול תורה.

הסכמת הגרש"ז

בא רבי גדליה בדברים עם ראש הישיבה פוסק הדור הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך בנוגע להחלטתו זו לפרוש ממשרתו הרמה, ורק אחרי שהצליח המשגיח להרצות את משנתו ולשכנע את ראש הישיבה בנחיצות צעדו ובחשיבות החלטתו, מני אז הפסיק למסור את שיחות המוסר בישיבה.

סיפר ידידו הקרוב רבי שלמה הופמן:

ביקשני ראש הישיבה, רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל לפענח את הסוד מדוע כך באחת החליט המשגיח להפסיק את מסירת שיחותיו.

פנית בעצמי אל רבי גדליה, שהשיבני כך:

הנה מלאו לי כעת שבעים שנה לאו"ט. בהסתכלותי פנימה לתוך עצמי, רואני שטרם הצלחתי לתקן ולו מידה אחת שלי - איך אוכל לחנך ולהשפיע לאחרים לשנות מידותיהם כשבעצמי לא הצלחתי לעמוד בזה? תינה.

כשחלפו בקרבת מוניות השירות 'אביב', הבחינו לפתע בדמותו של הגאון רבי יחזקאל אברמסקי העומד בתחנה, חזותו מוטרדת במיוחד, ופניו מפיקות רצינות תהומית. "הבה נפנה אל הרב", פתח ר' בער'ל, אין זה 'כבוד התורה' שהוא עומד בדד שם"

אורח לא קרוא

והנה 'תחת אחד השיחים' גילה רבי גדליה את סגור ליבו לידידו הקרוב רבי שלמה, שהנה במפתיע, אחרי עשרות שנים בהן לא התעוררה בקרבו שום תחושת צורך ב'כבוד', לפתע החלה חמדת הכבוד להזדחל במעמקי ליבו.

השתומם רבי גדליה בינו לבין עצמו והחל לבדוק בפנימיותו ממה פתאום החל הדבר לבצבץ, לנבוע ולתבוע.

לאחר שחקר ובדק כדי מידתו הגיע רבי גדליה למסקנה המוסרית והמלומדת ואף שיתף בה את ידידו הגדול רבי שלמה:

ישנו תהליך היווצרות והתחלפות של 'תאוה' ושל 'חמדה' שנה אחרי שנה, ואין דומה תאוה של שנה זו או חמדה של שנה זו לשנה אחרת, ופירט:

הן אני בגילי המבוגר, ממה אוכל ליהנות, מאכילת לבן? הרי כבר אין לי שיניים וממה אהנה...

ואז התחלתי להרגיש שאני מתחיל ליהנות מהכבוד... אמר רבי גדליה.

והוסיף וביאר רבי שלמה הופמן:

היסוד הוא שהאדם מוכרח להרגיש הנאה בפעולותיו ובהעדר ההנאה לא יפעל האדם דבר. מחמת כן התקין לו הבורא לכל לאדם לכל שנה לכשעצמה הנאה מיוחדת עימה יוכל הוא להשיג את צרכיו.

כך כבר אצל תינוק רואים אנו שמפיק את הנאתו מהמוצץ ושאר מיני מציצה המתחלפים ומספקים את היצר ע"י כסיסת ציפורניים, מציצת אצבעות ושאר דברים, ופי דוגמאות אלו כך משתנות אצל כל אדם בכל גיל ושינוי טבעי משנה לשנה.

רבים וטובים ממידעיו ומוקיריו של רבי גדליה נבצר מהם לשאת את עובדת ההפסקה שנטל האדם הגדול הזה על עצמו.

הגה"צ רבי יחזקאל לווינשטיין מורו וידידו הקרוב, היה מבקר אותו ומוכיחו על שהפסיק למסור שיחות. עוד קודם, עת נהג רבי גדליה למסור שיחות ולכל אחת היה הוא מקדיש ומייחד זמן לעצמה ומחדש בה חידושים מופלגים, והיה רבי 'חצ'קל' מתפלל בפניו 'מדוע אתה צריך בכל שיחה לחדש חידוש, למה לא טוב לחזור על מה שאמרנו לפני עשרים שנה', שאל, וגם הפעם.

כעבור מספר שנים הפתיע ר' גדליה את ר' שלמה בשאלה: 'האם זכורה לך ההתראה שהתירתי בי שמא לא אצליח ליישם את מבוקשי?'... רבי שלמה הנהן בחיוב.

חשף רבי גדליה באזני ידידו 'האמת, שזה היה יותר קשה ממה שחשבתי, אולם לא כל כך קשה עד שלא יכולתי להתגבר'...

מעולם לא נשא דברים

באותם זמנים נכנס רבי שלמה הופמן לבית ידידו רבי גדליה אייזמן. עם היכנסו חש האורח רבי שלמה בן הכ - 70 שמארחו רבי גדליה בן השבעים ושבע, שכבר מזה שבע שנים אינו מוסר שיחות מוסר בישיבה על פי בחירתו האישית, שרוי עתה בסוג של עצבון. החל הידיד הנאמן פותח בשיחה עם חברו הגדול, מנסה לגשש דרך להפיס ולשמח את דעתו.

או אז הוציא רבי גדליה כרך של גמרא תלמוד בבלי מהארון ובה תחובות סימניות לכל רוחבה. החווה בעל הבית את הגמרא הנזכרת לפני חברו והתבטא בעצב:

'הנה כאן נעצרתי כעת באמצע הסדר הקבוע שלי לחזרה על הש"ס'... אמר.

'עשיתי כן מפאת העובדה שהריכוז שלי מתחיל להיחלש', מלמל כמצטדק חרישית...

נסתרות היו דרכיו והנהגותיו של זקן המשגיחים, שהרחיק את עצמו מכל בדל של 'חיצוניות', כפי הידוע, מעולם הוא לא חתם על שום כרוז הנפוץ בחוצות מלבד פעם אחת בחייו עלי אדמות.

היה זה במערכת הבחירות לטובת תנועת 'אגודת החרדים דגל התורה' שהקים מרן הגאון רבי אליעזר מן שך בשנת התשמ"ט.

בין חברי תנועה זו אליה חברו מרבית מרביצי התורה תלמידי הרב שך ראש ישיבת פוניבז', נמנה גם הגאון רבי דוד הקשר מראשי ישיבת 'קול תורה'.

טיכס רבי דוד עצה היאך לאפשר ולצרף את חתימתו של רבי גדליה, פנה אפוא רבי דוד לרב שך והציע לו יימנה אותי הרב כשליח אל רבי גדליה ובודאי לא יסרב המשגיח כמאמרם 'אין מסרבים לגדול', הגרא"מ שך ניאות להצעה וכך נעשה בפועל.

מעולם לא נשא רבי גדליה דברים בציבור מחוץ לביתו ומחוץ לישיבתו.

[היתה פעם אחת שהרב נשא דבריו בישיבת עטרת ישראל, אבל זה סיפור לכשעצמו שנוצר כתוצאה מסיפור מורכב].

כך דרשו חכמים: 'אם יהיו חטאיכם כ'שנים' - כל שנה ושנה. [פנים יפות בראשית כג א].

ובימי הזקנה, כך הרגיש רבי גדליה, היות שמדברים אחרים הוא לא מסוגל ליהנות מתעורר לו כל שנה משהו אחר, לפיכך צץ לו לפתע 'משום מקום' תאות וחמדת הכבוד.

צופה נתתיך

נכנס רבי שלמה הופמן אל הקדש פנימה ברח' ראב"ד שבבני ברק, ביתו נאווה קדש של זקן ראשי הישיבות רבי אלעזר מנחם מן שך. היה זה כחמש שנים לפני הסתלקותו זקן ושבע ימים בגיל מאה וכמה שנים.

'שאלתי את הרב שך', אמר רבי שלמה, איך ראש הישיבה מרגיש? הרב הישיש הגיב כלפי בחיך וענה לי:

'הפרספקטיבה' של האדם בהתייחסו למצבו ולהרגשותיו נגזרת על פי ראייתו לעתיד לתוחלת חייו תוכניותיו ופעולותיו.

'אני', בגילי ובמצבי', אמר הרב שך, 'אין לי צורך בכל זה, הנני מסתכל קדימה רק לחצי שעה, וא"כ מה כבר יכול להיות לא טוב? ... מה אוכל לתכנן? ...

כך אמר רבן של כל בני הגולה, צלול ומפוכח כל כך.

ענוותנותיה דמר

כידוע, מידת ה'ענווה' איננה מידת שפלות והתבזות עצמית, כי אם הכרת הערך העצמי הנכון מבלי לייחס לזה איזה ערך מיוחד. תחושה זו ראוי לה להיות בין האדם לבן עצמו ובינו לסובביו. ביטוי שכזה נגלה אצל הגאון רבי יצחק אייזיק שר, כך חשו כל קרוביו וסובביו.

כך הגדיר תלמידו הגדול רבי שלמה הופמן:

"על ר' אייזיק לא הורגש כלל התלות ב'כבוד' מאחרים, הוא נהג כבוד בעצמו מיניה וביה, ולא ראו אצלו הבדל בין שיחה לשנים לרבים יותר".

מקרר כ'מותרות'

"בקשה לי צנועה אליך", פנתה הרבנית חנה אייזמן ע"ה אל ר' שלמה הופמן ידידו הטוב של בעלה הגדול הגה"צ רבי גדליה אייזמן. "ראה נא, בס"ד קיבלנו כספי שילומים גבוהים מהגרמנים ימ"ש ועז רצוני לרכוש בהם "פריז'יז'ר" מודרני לביתנו.

הרי לבי נחמץ בכל עת שבעלי עומד בתור לחלוקת הקרח, [ומתעקש לעמוד על עומדו בתורו למרות המפצירים הרבים המוותרים עבורו על תורם], הרי זו ביטול תורה וכבודה, להטה, אולם בעלי מסרב לכך בכל תוקף... אבקשך, הפעל נא את השפעתך עליו בענין". סיימה.

ר' שלמה נענה ופנה לידידו הגה"צ בהצעה שירכוש מקרר.

"יודעני מי שלחה אותך" אמר רבי גדליה, והשב לה שאני מסכים לבקשתה זו, ובתנאי שאפסיק את תפקידי כמשגיח בישיבת קול תורה.

ולתמיהת ידידו ביאר: אני מוסר כרגע שיחות בעניני מותרות, האוכל לעשות שקר בנפשי תוך כדי דיבור? ... שאל ריטורית.

לימים נשאל הבן, רבי יוסף אייזמן הי"ו האם ידועים לו סיפורים נוספים בסגנון, וסיפר שפעם אחת נתקבל בבית שטיח, שי מידידים מעבר לים, ואביו מיאן להשתמש בו, מלבד לפאר את הסוכה בחג הסוכות.

חשבון הנפש של רבי יחזקאל אברמסקי

השניים, רעים האהובים רבי דב [בער'ל] שוורצמן וידידו הטוב רבי שלמה הופמן, פסעו בדרכם במבואות העיר תל - אביב, והנה כשחלפו בקרבת מוניות השירות 'אביב', הבחינו לפתע בדמותו של הגאון רבי יחזקאל אברמסקי העומד בתחנה, חזותו מוטרדת במיוחד, ופניו מפיקות רצינות תהומית. "הבה נפנה אל הרב", פתח ר' בער'ל, אין זה 'כבוד התורה' שהוא עומד בדד שם.

'מה הטעם להטרידו' השיב ר' שלמה, 'האינך רואה שרבי יחזקאל עסוק?' שאל.

רבי דב לא הגיב לסירובו של חברו כי אם פתח בהליכה מזוזת לכוון הרב אברמסקי.

לכשהגיע אל הרב חיש, הרים הגרי"א את עיניו, ואז הבחין כי רבי שלמה ניצב אף הוא במרחק.

תמה ר' חצ'ק'ל' מדוע ר' שלמה 'מיותם' שם?

הבין הרב הופמן ממקומו שהדברים מכוונים כלפיו, לפיכך החיש צעדיו לעבר מקום הרב ובבואו אמר כמתנצל 'ראיתי שהרב עסוק באיזה עניין, ולפיכך נמנעתי לגשת'.

הביט ר' 'חצק'ל' בשניים העומדים לנגדו במבטו העמוק, או אז הבחין הזוג כי עיני גדול הדור הרב אברמסקי מלאים דמעה...

'התדעו באיזה דבר הנני עסוק?', שאל כמתנער...

'אשיח לכם את אשר עם לבבי', הטעים נוגות, 'זה עתה שבת מהשיעור הקבוע בישיבת סלבודקא בעיר בני ברק. שם, ברגעי היציאה מן המקום, הבחנתי לפתע בדמותו של המשגיח, הגה"צ רבי משה טיקוצ'ינסקי, כשהוא אץ רץ ובידו צלחת עמוסה במאכלים וסכו"ם וכו', ולשאלתי 'מדוע מעכ"ת טורח בזה שלא לכבודו, וכי פסו מן הישיבה עובדים או בני תשחורת זריזים ונכונים לזאת?

השיבני ר' משה בניחותא: 'זה בעבור תלמיד חולה, ואני בעצמי טורח בזה משום שיש משמעות ברמב"ם שבמצות 'ביקור חולים' - יש ענין - לא רק 'לבקר' סתמא, אלא גם לעשות איזה דבר עבור החולה'.

כעת נשם הרב אברמסקי נשימה עמוקה, ושוב זלגו עיניו דמעות, וכך אמר הקשה: 'וכי רבי משה טיקוצ'ינסקי צריך לומר לי את ה'רמב"ם' הזה? - וסיים באנחה; 'אין זאת אלא ה'גאווה' שלי שסימאה את עיני, בראותי 'קולגה' שלי, ת"ח במעמדי, מנמיך כבודו והולך כך'...

(אפשר לתקן - מכון 'בונים')

ראה ה'תפארת שלמה' את פני רבי חיים דוד והנה הן עצבות, הבין שחושש בעל התשובה הצדיק מפני היום בו יעמוד לפני בית דין של מעלה וידרש לתת דין וחשבון על הימים בהם חטא. מיד נענה רבי חיים דוד ואמר: "אדרבה ואדרבה! אינני מותר על אף עבירה!"

פנינים ומרגליות מאוצרותיו ושיחותיו של הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

"ולא תשאנו עליו חטא בהרימכם את חלבו מִמֶּנּוּ" (במדבר י"ח, ל"ב)

מעשים אין ספור סופרו במהלך הדורות על השמירה המופלאה של צדיקים וקדושים מהיכשלות במאכלות אסורות, והרי אחד המיוחדים שבהם, המסופר על רבנו המהר"ל מפראג: המהר"ל מפורסם היה בחכמתו ובקדושתו, ושמעו הטוב הגיע לאזני הקיסר רודולף, מלך בוהמיה וגרמניה, עד שתלמידו הגאון רבי דוד גאנז מעיד בספרו 'צמח דוד' על שיחה סודית שערך המלך עם המהר"ל במשך שעה ארוכה 'בסבר פנים יפות ושוחקות כאשר ידבר איש אל רעהו'.

וסיפרו זקני פראג, כי באחת משיחות הקיסר עם המהר"ל שמע מפיו על הפסוק 'רגלי חסידיו ישמר' (שמואל א' ב ט), והסביר לו המהר"ל כי הקדוש ברוך הוא שומר את האנשים הנזהרים בקיום התורה והמצוות ומצילם מכל מכשול.

הקיסר, שהיתה זו לו הפעם הראשונה ששמע זאת, לא האמין לכך, אך משראה שלא יוכל לשכנע את הרב שהוא טועה, עבר לדון עמו בנושאים אחרים.

לקראת סיום השיחה נטה הקיסר חסד לרב, והזמינו באופן אישי להשתתף בנשף מלכותי שעתיד היה לערוך בקרוב. "אשמח מאוד אם תכבדני בהשתתפותך. חכמתך ומאור פניך יסבו לי עונג", אמר הקיסר.

המהר"ל בא במצור. כיצד יוכל להשתתף בנשף גויי זה?

אך אין אחרי דבריו של הקיסר כלום. כיצד יוכל להשתמט מכך? הקיסר הבחין במבוכתו של הרב, ואמר: "באשר לכשרות המאכלים, אל דאגה. אצוה על משרתך להכין את ארוחתך על פי התפריט, וכך תוכל להביא עמך את מאכליך מביתך ולהשתתף במסיבה. גם את כלי האוכל בהם תשתמש תוכל להכשיר", הוסיף הקיסר ברוחב לב נדיר.

שמחה גדולה לא פשטה בלבו של הרב. הנשף זר היה לרוחו, ובילוי בחברתם של ערלים מגושמים תחת התייחסות עם ספריו הקדושים בביתו לא היה תענוג גדול, אך לא יוכל להעלות על הדעת לדחות את ההזמנה הכה-נדיבה.

ניסיון בסעודה

כך מצא את עצמו המהר"ל מסב למסיבה עם כל שרי המדינה

וגדוליה, כשמדי פעם מציג המלך את הרב בפני מרעיו ומהלל את חכמתו.

משהחלה הסעודה והארוחה הוגשה לפני המשתתפים, הוציא משרתו של הרב את המאכלים הכשרים שהביא בצקלונם והניחם לפני הרב.

הרבנית טרחה בעוד מועד להכין את המאכלים בדיוק על פי ההוראות, ואפילו מראהו החיצוני של האוכל הזה היה למנות שהוגשו לפני הסועדים כולם.

אלא שפרט אחד נשכח... ספלים לנטילת ידים לא הוגשו כמובן לפני המסובים, והמהר"ל נאלץ לעזוב את מקומו ליד שלחן הכבוד ולפנות לכמה רגעים אל ירכתי הבימה כדי ליטול את ידיו כדן.

נטל הרב את ידיו, התישב על מקומו, ברך על הפת שהגיש לפניו משרתו ופנה לאכול את מנתו.

בטרם החל לאכול עלתה מוחשבה במוחו: הלא עזבתי את מקומי ליזמן קצר, ובזמן זה לא השגיח איש על מאכלי, והרי גזרו חז"ל (חולין צה.) שאין לאכול בשר שהיה ברשות גוי שמא החליפו בבשר שאינו כשר.

מה יעשה כעת? אם יבחין הקיסר שעל אף נדיבות ליבו והסכמתו להבאת מאכלים יהודיים עבור הרב נמנע הרב מלאכול בארמונו, עלול הוא לראות זאת כפגיעה.

לא רק את עצמו יעמיד הוא בסכנה בהמנעותו מלאכול, אלא את כל

במעשיך הוכחת שאמנם אלוֹקִיךְ שומר עליך לבל תכשל בדבר האסור לך!"

מופת בלעלוב

וכה מסופר על הצדיק הקדוש 'רבי חיים דוד דוקטור' - רבי חיים דוד ברנהרד מפיוטרקוב ז"ע"א.

רבי חיים דוד התגלגל בצעירותו לגרמניה, שם התרחק מיהדותו. הוא היה רופא מומחה, ושימש כרופא בצבא פרוסיה.

באחד ממסעותיו בפולין החזירו הצדיק הקדוש רבי דוד מלעלוב ז"ע בתשובה על ידי מופת גלוי שפעל ליהודי שהיה זקוק לישועה, והוא היה לבעל תשובה מפורסם, עד שבסוף ימיו נחשב לאחד מצדיקי הדור בפולין.

לעת זקנתו בא לבקרו בחוליו האחרון הרב הקדוש רבי שלמה מראדומסק בעל 'תפארת שלמה' שהיה מקורב אליו מאוד.

ראה ה'תפארת שלמה' את פני רבי חיים דוד והנה הן עצבות, הבין שחושש בעל התשובה הצדיק מפני היום בו יעמוד לפני בית דין של מעלה וידרש לתת דין וחשבון על הימים בהם חטא.

נענה בעל ה'תפארת שלמה' וקרא לעומתו: "רבי חיים דוד, מדוע נפלו פניכם?! הרי כבר נאמר (במדבר ו יב)

'והימים הראשונים יפלו!' מיד נענה רבי חיים דוד ואמר:

"אדרבה ואדרבה! הימים הראשונים יעמדו! אינני מותר על אף עבירה! הלא בתשובה מאהבה זדונות נעשים כזכיות!"

נענה הצדיק מראדומסק ושאל: "אם עד כדי כך הדברים מגיעים, מפני מה פניכם עצבות?"

ורבי חיים דוד סיפר:

תנאי כפול

לפני שנים היה זה. זמן לא רב לאחר ששב בתשובה. יוצא ונכנס היה בבתי הפריצים ושועי ארץ, שכן על אף שנאתם ליהודי - כל שכן ליהודי כשר וירא שהדרת פניו יורדת לו על פי מדותיו - זקוקים היו למומחיותו הגדולה ברפואה.

אחד מלקוחותיו של רבי חיים דוד היה פריץ רשע ועריץ, שעל אף שנאתו התהומית לכל אשר בשם ישראל יכונה נאלץ לקבל את תנאיו של הצדיק הרופא, ועל מנת ליזכות בשרותיו העסיק בארמונו יהודי כשר שהיה אחראי על הכנת מאכליו של רבי חיים דוד בעת ביקוריו בארמון. פעם אחת עלה זעמו של הפריץ, ובערה בו שנאתו עד שלא יכול היה לסבול את העובדה שיהודי אדוק שכזה מבקר בקביעות בחצרו, ושומר על מצות דתו בשלימות על חשבונותיו.

זימן אליו הפריץ את היהודי הטבח, והודיע לו כי בפעם הבאה שמגיע הרופא לביקור, עליו ליטול ממאכלי הטריפה שבמטבח ולתתם בכליו הכשרים, וכך להגישם אל הרופא שבתמימותו יהיה סבור שאוכל הוא ממאכלי הכשרים.

היהודי פילבל בעיניו בתדהמה, פיו נפער בגמגום. "א... אבל א... אדוני הפריץ..."

הקהילה היהודית. שמא יש מקום להתיר את הדבר? כמה דקות הפך הרב בדעתו אנה ואנה, ומשלא מצא היתר לדבר, החליט למסור את נפשו ולא נגע במנה המונחת לפניו. עינו של הקיסר היושב לא הרחק מן המהר"ל, צדה את הצלחת המלאה. באצילות מלכותית רמז הוא לרב שיכבדו ויטעם מן האוכל, אך הרב היהודי הנהן בראשו ולא אכל מאומה.

מורד במלכות?

המסיבה התקרבה לסיומה. המלצרים אספו את הצלחות הריקות, ורק צלחת אחת נותרה מלאה.

הקיסר לא יכול היה להתאפק עוד, ופנה אל הרב בנימה של רוגז: "כה רבות טרחו למענך, ולבסוף אתה מבזה את סעודתי?!"

דממה מתוחה השתררה באולם. הכל נעצו את מבטם ברב היהודי קשה העורף, שאינו נרתע מלבוזת את הקיסר בארמונו. שמחה לאיד בלתי מוסתרת נצצה בעיניהם. סוף סוף יבא הקץ לקרבתו של היהודי אל הקיסר, שלצנינים היתה בעיניהם.

הרב נשא תפילה בליבו ואמר: "מלכי הרם, הן אמת שהכל נעשה כדת וכדין, אלא שחכמינו זכרונם לברכה קבעו, שבשר שעמד ללא השגחת יהודי אסור לאכול, מחשש שמא הוחלף בבשר אחר.

אמנם איני חושד חלילה באחד מבאי שלחן המלך שיעשה דבר שכזה, אך התורה אוסרת עלי לאכול את המאכלים אף במקרה זה."

הקיסר נעץ את מבטו ברב, ואמר: "כבוד הרב אינו צריך לחשוש, הרי אני בעצמי ישבתי כל הזמן על יד השלחן וראיתי שמאומה לא ארע.

הכיצד תחשוש לאכול מן הארוחה? וכי לא תסמוך על דברתי?!"

הדממה העמיקה. את המתח ששרר באוויר ניתן היה לחתוך בסכין. הזקיפים החמושים היטיבו את אחיזתם בכלי נשקם, ודרכו את עמידתם. שמא יצוה הקיסר סוף סוף לאסור את הרב היהודי?

הרב עמד על דעתו באומץ: "מלכי הנכבד, אינני מטיל חלילה ספק בדבריך, אך זו גזרת חז"ל ואין אני יכול לסור ממנה..."

פניהם של הנוכחים האדימו מזעם. חוצפה שכזו! להטיל בפומבי ספק באמינותו של הקיסר?

קריאת תדהמה נשמעה באולם, כאשר הקיסר קם מכסאו. סבר פניו השתנה באחת.

בחיוך רחב צעד לכוונו של הרב, וחבקו לעיני כולם. "צדקת, כבוד הרב!"

ודאי זכור לך הוויכוח שנהלנו על טענתך כי אלוֹקִי היהודים שומר את חסידיו המדקדקים במצוות לבל ישלבו בעברות אף שלא מרצונם. דע לך שלא הזמנתי אותך למסיבה זו אלא כדי להוכיח לך שאתה טועה, ואף אדם הזהיר מאוד במצוות יכול להיכשל בעבירה, הרי מי כרבה של פראג זהיר במצוות אדוניו...

ציוויתי להחליף את המנה שהובאה מביתך במנה שהתבשלה במטבח הארמון - מנה שהיתה מבושלת בשומן ד"א, וברגע שהלכת לרחוץ את ידיך, החליפו משרתי את המאכלים...

על אף הניסיון הקשה בו העמדת אותך, לא נכשלת באכילת מאכל האסור לך, ואכן צדקת ממני.

על אף שנאתו התהומית לכל אשר בשם ישראל יכונה נאלץ לקבל את תנאיו של הצדיק הרופא, ועל מנת לזכות בשרותיו העסיק בארמונו יהודי כשר שהיה אחראי על הכנת מאכליו של רבי חיים דוד בעת ביקוריו בארמון

בפעם השלישית נטש רבי חיים דוד את הכף ופנה אל הטבח: "אמור נא לי רחמאי, חש אני שמשוהו בתבשיל אינו כהוגן. שמא נתחלף כאן דבר מזה, או שארע בו פסול?"

לשוננו של היהודי נאלמה דם, ופניו שינו את צבען לגוון הארגמן. "ל...לא... איני יודע..." נתגמגם לבסוף.

רבי חיים דוד לא ויתר. "לא אעשה לך מאום, רק ספר נא לי דברים כהויתם", ביקש בקול רך.

סופו של דבר שהיהודי נשבר ופרץ בבכי מר. "אוי לי שעלה כך בגורלי! אל נא תשת עלי חטאת רבי, וכי ברירה היתה בידי? והלא הפריץ הזהירני שמרה תהא אחריתי..."

מתחנן אני על חיי, לבל יאמר נא הרבי דבר לאותו רשע..."

ישב רבי חיים דוד והרגיע את אותו יהודי אומלל עד שרוחו שבה אליו. "אל דאגה. את המאכלים הטמאים נשליך האשפתה במקום מוצנע, ואתה שוב אל הפריץ ותאמר לו כי עשית כדבריו".

סיים רבי חיים דוד את סיפורו, ואמר לרבי שלמה מראדומסק: "על מעשה זה לבדו אני מצטער. כיצד זה הנחתי לאותו פריץ מרושע לחשוב כי הצליח להכשילני?"

ועל זה ליבי דווי, על שלא מצאתי פתרון אחר, כי אם היה רואה הפריץ שגיליתי את הדבר, הרבה קידוש השם היה יוצא מזה!"

(נערך ונלקט מתוך סדרת ספרי 'ספיר ויהלום')

הפריץ רכן לעבר היהודי המפוחד כשעיניו יורות זיקים, ולחש בקול ארסי:

"משער אני שידוע לך את הסוף הצפוי למי שיהין להמרות את פי, ואם לא - אוכל להפנות אותך לכל אחד מתושבי הסביבה, שייספר לך את שאירע לאנשים האחרונים שהעזו להצית את זעמי..."

אתה תעשה בדיוק את אשר צויתי עליך, ואני מזהיר אותך שלא להעלות אפילו במחשבתך את רעיון העוועים לספר על כך לרופא! חיך וחיי כל בני משפחתך לא יהיו שווים כקליפת השום..."

היהודי כשל החוצה. ראשו סחרחר וכתלי הארמון חגים סביבו בפראות. נשימתו קצרה ורוחו מיטרפת בקרבו.

מה יעשה?? וכי יעלה על הדעת להכשיל יהודי באכילת נבלות ובהמות טמאות?!? על אחת כמה וכמה יהודי קדוש וטהור כרבי חיים דוד!

בתחילה גמלה בליבו החלטה להמרות את פי הפריץ. הוא לא יעולל זאת ויהי מה. לאחר רגע, כשנזכר באחריתו של אחד הכפריים שהומת על ידי הפריץ במיתה משונה ביותר, וילדיו הקטנים נלקחו לעבדות בשל פשע פשוט שביצע, חלפה חלחלה בקרבו.

האם רשאי הוא לסכן את נפשו ונפש בני משפחתו בשל כך? הן פקוח נפש דוחה את כל התורה כולה, וכאן אין מדובר באחת משלש העבירות החמורות שיש למסור עליהן את הנפש.

בימים הבאים שאל היהודי את נפשו למוות. מעולם לא עמד בפני התחבטות קשה שכזו. רגע אחד נשבע ליצרו שהוא לא יציית לדברי הפריץ ויהי מה, ובמשנהו נרעד גוו כשנזכר באכזריותו המפורסמת של הרשע, והבין שאין לו ברירה אחרת.

של הרשע, והבין שאין לו ברירה אחרת.

תרמית חוזרת

כשהגיע רבי חיים דוד אל האחוזה, לא הצליח הטבח לעמוד בניסיון. רמזים עבים כקורת בית הבד שדאג הפריץ לשלוח לו, ואיומים גלויים ונסתרים על ניסיונו של התלין המקומי בעינוי קורבנותיו האומללים, לא הותירו בפניו ברירה אחרת, והוא ציית להוראה.

ידיו רעדו שעה שנטל נתח מסירי הארמון ועירב בתבשיל הכשר שעמד בקרן זוית, ופניו חיוורות היו כסיד.

הוא הניח את הצלחת על השלחן לפני רבי חיים דוד בשעה שהיה עסוק בדבר מה, ומיהר להימלט לאחת הפינות, שלא יבחין הצדיק בידיו הרותתות ובליבו הפועם.

דמעות זלגו מעיניו. "ריבוננו של עולם, מה חטאתי שכה נגזר עלי?!"

בקעה מקרבו אנחה קורעת לב.

רבי חיים דוד התיישב על מקומו ונטל את הכף להגישה לפיו, אך לפתע נרתע גופו והוא הניח את הכף מידו. עינו של הטבח היהודי רתוקות בחרדה למחזה שחזר ונשנה כמה פעמים.

ללמוד במתינות, ביסודיות ובעיון קל
עמוד היומי - ללמוד בקצב שלך ולדעת את הש"ס עם עיקרי המפרשים

אצלי הרגע האמיתי שבהחלט שינה לי את החיים, היה דווקא באוטובוס! ישבנו הבחורים ביחד באוטובוס אחרי הסיום הגדול של 'דרשו'. ואז עלה יהודי, ברגע הראשון עשה רושם של יהודי פשוט. אך אז נרעשנו...

הרה"ח ר' אהרן כהן סדרת שיחות עם אנשים מופלאים הנבחרים על כל הש"ס

התוודעתי לתכנית "חבורת ש"ס". כשהרעיון הוא, כל אחד משנן וחוזר כסדר את הלימוד שהוא רוצה לפי הקצב האישי שלו, בתכנית מסודרת ומתוכננת; למחרת הלימוד חזרה אחת, אחרי כשבוע חזרה נוספת, כעבור כחודש עוד אחת, לאחר ארבע חודשים חזרה חזרה רביעית, ומאז בכל שנה חוזרים על הדף פעם אחת נוספת. כך שהלימוד חייב להישאר בזיכרון לאורך זמן. את לוח התכנית הייחודית אפשר להשיג במוקדים שונים ברחבי הארץ. כך שאחרי שחשבתי להשקיע בסדר הזה, הבנתי עד כמה מסגרת 'דרשו' יכולה לעזור ולסייע לי לזכות ולהצליח.

"כך זכיתי להמשיך כמה שנים עד לתקופת סיומי הש"ס בשנת תש"פ. אז קבלתי מכתב מ'דרשו' על האפשרות להוסיף בקודש במסגרת 'קנין ש"ס'. כמובן, ראיתי בכך הזדמנות אדירה למחייב אמיתי לידיעת הש"ס. ברוך השם, מאז, יש לי את הזכות להשתתף במפעל האדיר הזה 'קנין ש"ס' ולהתקדם בקניית עוד ידיעות נרחבות בתלמוד בבלי.

מהו סדר הלימוד החודשי בו אתה מתכנן למבחנים החודשיים?
"אחלק את תשובתי לשתי תקופות. במהלך המחזור הראשון של המבחנים החודשיים. משלחי תשע"ז כשהצטרפתי ללימוד מסכת סנהדרין ועד לסיום מסכת בבא בתרא במחזור הנוכחי. השקעתי גם בחזרות לצד עצם ההשקעה בלימוד הראשוני. כך שלמבחן הגעתי עם חזרה של ארבע פעמים על רוב החומר הנלמד. ומשם

באחרונה הבאנו שיחה מרתקת ומשולשת עם האחים לבית בלוי שתיארו עד כמה ההשתתפות שלהם במבחני 'דרשו' במסגרת השלמת המסכת בשיבה, משפיעה עליהם כיום לטובה. כעת בשיחתנו עם הרה"ג ר' מאור דבדה מחשובי אברכי כולל 'דרכי התורה' ועד לא מזמן בכולל לאסוקי שמעתתא שע"י 'אהבת שלום' בירושלים ומחברי מסגרת 'קנין ש"ס', מתוודעים אנו לסיפור נוסף, מאלף ומרתק.

הרב דבדה למד בשנת תשע"ב בשיבת 'מאור התורה' שם הצטרף כחבריו המצוינים למסגרת 'דרשו בשיבה'. בימי בין הזמנים בחודש אב התקיים סיום הש"ס במסגרת ה'דף היומי'. הרב דבדה עם חבריו כחברי 'דרשו' זכו וקבלו כרטיסי כניסה למעמד הגדול שהתקיימו באותם ימי בין הזמנים.

"עד היום עובר לי רטט התרגשות", הוא מספר בלהט, "המעמד היה אדיר, כפי ש'דרשו' יודע להפיק לכבוד התורה ויודעיה. או אז ברגעי המעמד העילאי נזרעו בי השורשים של השאיפה וההחלטה בעניין 'ידיעת הש"ס'. מעניין לציין, הוא מוסיף בחיוך, שרבים מעידים שמעמדים אלו שינו להם את החיים. אבל אצלי הרגע האמיתי שבהחלט שינה לי את החיים, היה דווקא באוטובוס!"

מול תדהמתו, הוא ממשיך בסיפורו: "ישבנו הבחורים ביחד באוטובוס חזור לאלעד. מעוניינים לנסוע הביתה. ואז עלה יהודי, ברגע הראשון עשה רושם של יהודי פשוט. כפי שאנו מכנים בטעות יהודים לפי המבט החיצוני. אך אז נרעשנו. בידו אחז סטנדר מפואר אותה קיבלו נבחני 'קנין ש"ס'..."

הגענו הביתה, אך את המסר המצמרר כבר קבלתי. זה אפשרי. אנשים מסתובבים בינינו ויודעים את כל הש"ס..."

מתי התחלת והצטרפת למעשה ל'קנין ש"ס'?

"היה זה אחרי כמה שנים מאותו סיפור משפיע. הייתי כבר יותר משנה אחרי החתונה. תמוז תשע"ז. הייתי כבר אחרי ניסיון כושל ללימוד ה'דף היומי' במסגרת מבחני 'דרשו'. הוא משתף בחן טבעי את המושג ממסכת בגיטין, 'אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל'. "ואז, החלטתי להתחיל מחדש להשקיע בלימוד וידיעת הש"ס. השתלבתי בלימוד בסדר ה'דף היומי' והצטרפתי שוב למבחני 'דרשו' החודשיים.

המטרה שלי בהצטרפות למבחנים הייתה, הגברת המחייב לתוכנית הלימוד הייחודית שהתחלתי באותה תקופה. באותה תקופה

מתקדם בכל יום בשבע דפים, כשהיעד האישי שלי. לזכות לסיים את כל הש"ס בכל שנה ולהרוויח שינון שנתי של כל הש"ס. כך ממילא, לכל מבחן של קנין ש"ס אני מגיע אחרי שינון הלימוד בשנה האחרונה.

"מה שכן, לפי הזמן אני מוסיף ומתאמץ לעבור בסקירה מהירה מלמעלה על החומר לפני מבחן מסכם ובמיוחד לפני המבחנים הגדולים המתקיימים בסיומם של חודשי תשרי וניסן בהם ישנם ימי בין הזמנים, אני מתאמץ לעבור שוב על המסכתות הפחות שגורות אצלי. כמובן, בכפוף ליכולת והמציאות בבית וכדומה".

וככה אפשר להצליח במבחנים הגדולים?

אני לא מרגיש אחרי מבחן שאני אכן שולט בכל הש"ס ישר והפוך, שאם ישאלך אדם אל תגמגמם לו. אך אני מתחזק בזה בשני כיווני מחשבה;

א. חשוב להמשיך ולהתמיד כמה שיותר ולנצל את הזמן. הראיה, שאם עדיין לא הצלחתי בכל השאלות סימן שזה עדיין לא מספיק. ב. אף כשהתשובות שעניתי במבחן לא היו נכונות או מדויקות, אני מתעודד מעצם העובדה שברוך השם יש שכן לעמל, אני שולט ומכיר את הסוגיות בכל מסכת ומסכת. דבר שלא הייתי זוכה לזה, בלי כל ההשקעה המרובה במסגרת 'קנין ש"ס'.

לסיום, משתף רבי מאור ומאחל בתקווה שעל ידי זה יתעוררו כמה שיותר בני עלייה שרצונם ושאיתם 'שבת בבית השם' להצטרף לזכות גם הם ללימוד וידיעת הנלמד עם סיפוק. כשבועדי בהצטרפות למסגרת 'קנין ש"ס' משתכרים בכל ה'מחייבים' כך שיזכו להגשמת משאלתם הטהורה ללימוד וידיעת הש"ס כולה.

המשכתי בסדרי השינון והחזרות כסדר 'חבורת ש"ס', כשכל העת עמוד וחזור.

במחזור השני שהתחיל אצלי שוב במסכת סנהדרין. הסדר הינו קצה שונה. הלימוד החודשי מתבסס על לימוד הדף היומי, כשב"ה הלימוד הוא כבר לא כלימוד ראשוני, יחסית הדפים מוכרים לי. ביום המבחן החודשי אני מוסיף חזרה בסקירה מהירה כשעתיים/שלוש המסייעת ומרעננת את זכירת הלימוד.

אם כן. מבקש הרב מאור להדגיש. זה לא שהכל מתחיל לרוץ אחרי סיום מחזור אחד. בשטח, הקושי של המבחנים לא נעשה קל יותר. 'דרשו' מאתגר אותנו בכל מבחן חודשי מחדש. המבחן מקיף ונכנס לכל פרט וסיכום בסוגייה. כך שאף שכבר נבחנתי על לימוד זה במחזור הקודם, עדיין, כדי להצליח, נדרשת השקעה כראוי בלימוד החודשי שיעשה בצורה מעמיקה ומסכמת היטב של כל הנקודות העיקריות של הסוגיא".

איך אתה מתכונן, למבחנים המסכמים על 120 דף ובעיקר למבחני 'קנין ש"ס' הגדולים?

"לדעתי אי אפשר להתכונן למבחן של 2,400 דף". נשמע הוא מחויך, "אך ממהר להרגיע ולהסביר. בעצם כל החיים הם הכנה למבחן הגדול והאמיתי במתיבתא דרקיעא, וכדאי שנזכה באמת להצליח בזה יש צורך בהתמדה יומיומית בלימוד ובחזרה על הש"ס. אנו עושים את ההשתדלות ומקווים לסייעתא דשמיא.

"למעשה". משיב הוא לשאלתנו. "כאמור. במחזור הראשון שלי, כלומר עד לסיום מסכת בבא בתרא במחזור הנוכחי. שיננתי וחזרתי בסדר 'חבורת ש"ס'.

לאחר שסיימתי לחזור כך את כל הש"ס. אחרי הרבה בדיקות וגישושים חזרתי למקור, לדרך הפשוטה והיעילה לדעתי. פשוט,

לשליחת תגובות לכותב המאמר, או לשתף בטיפים וראיונות לצד דרכי הצלחה כתבו ל: a0533185209@gmail.com

מלאה הארץ דעה סניפי 'דרשו' ברחבי תבל

ישראל | ארה"ב | אירופה | צרפת | ארגנטינה | אוסטרליה | בלגיה | קנדה
מקסיקו | דרום אפריקה | שווייץ | אוסטרליה | הונגריה | ונצואלה | פנמה
בלארוס | אוקראינה | רומא | ג'יבלטר | הולנד | ברזיל | ברלין

הרב אברהם פוקס

נענה רבי חיים לדברי המזכים, ולא רצה לאסור את השוחט. המרננים אחרי השוחט נעלבו, ושאלו את רבי חיים, מדוע הוא מאמין לצד השני ולא להם?

"ויקח קרח" (במדבר ט"ז, א')

האם היה כחו של מהרי"ל דיסקין גדול אף בבקאות, כשם שנודע בחריפותו הנוראה ובכח פלפולו המבהיל - שהרי מאז ומעולם נחלקו גדולי הדורות לבחינות 'סיני' ו'עוקר הרים', חריפים ובקאים, זולתי מתי מספר שהיו אנשי אשכולות, מושלמים בכל.

נענה ואמר: אספר לכם מעשה שהיה. במשנה בסוף מסכת סוטה אמרו: משמת רבי, בטלה ענוה ויראת חטא. ואמרו בגמרא אמר רב יוסף לתנא (לזה שהיה שונה לפניו את המשנה) לא תתני ענוה, דאיכא אנא. פירש רש"י, שאני ענוותן. אמר ליה רב נחמן לתנא: לא תתני יראת חטא, דאיכא אנא. וידועה השאלה: יכול אדם להעיד על עצמו שהוא ירא חטא, אבל כיצד יכול הוא להעיד על עצמו שהוא עניו. הלא בעדותו זו, לכאורה טמונה גאוה!

אמרנו לרבינו, מהרי"ל דיסקין זצ"ל, שאומרים בשם הגאון מוילנא זצ"ל, שיש בירושלמי תנא ושמו אנא, שהיה ידוע בענוותנותו ויראת חטאו, ועליו כיוונו רב יוסף ורב נחמן באמרו: לא תתני ענוה, דאיכא אנא, והוא ענוותן, וממילא לא בטלה עדיין ענוה.

נענה על אתר ואמר: בטוחני שלא יצאו הדברים מפי הגר"א. שכן בכל התלמוד הירושלמי אין אמורא ששמו אנא! הרי לכם איפוא בקיאות - לדעת אף מה לא כתוב!...

באחת משיחותיו אמר המשגיח הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל (הובאה ב'יתד נאמן' בשנת תשס"ט) שבחור סיפר לו שאין הוא משוחח עם חבריו בשולחן כי הוא מרגיש שהוא יותר טוב מהם, שהרי הוא מתפלל בכוונה ומאריך בשמונה עשרה. ואמרתי לו שעל

בספר "תורת חיים" על התורה מסופר: פעם אחת היתה מחלוקת בעיירה סמוכה לברסק, בדבר שוחט הקהילה. אחדים התחילו לרנן אחריו שהוא אינו בקי כהלכה בדיני בדיקת הריאה, והללו באו אל מרן הגאון רבי חיים מברסק זצ"ל וביקשו ממנו לאסור את השוחט הזה. לעומתם באו לפניו אחרים והעידו כי השוחט הוא בקי בענייני שחיטה ובדיקה כדת וכהלכה, וכי המרננים אחריו רוצים רק לעורר מחלוקת בקהילתם.

נענה רבי חיים לדברי המזכים, ולא רצה לאסור את השוחט. המרננים אחרי השוחט נעלבו, ושאלו את רבי חיים, מדוע הוא מאמין לצד השני ולא להם? החזיר להם רבי חיים: "תדעו, כי בדיקת הריאה אינה אלא מדברי סופרים, ואילו מחלוקת הכל יודעים ומודים, שאסורה היא מן התורה, והכתוב אומר "לא תענה על ריב"...

ובספר 'סיפורי צדיקים' מובא מעשה כעין זה אודות הרה"ק בעל ה'אבני נזר' מסוכטשוב זצ"ל, שבאו אליו תושבים מעיר אחת בטענה שהרב שלהם הכשיר בשאלה של בשר בחלב, וזאת אף על פי שלפי דעת רוב האחרונים יש להחמיר ולאסור, ולכן הם מבקשים להסמין מורה הנוראה נוסף אשר אותו ישאלו ולפיו ילכו.

אמר להם הרבי: אינני יכול להכריע בשאלה, עד שלא אברר את פרטי הדברים ואדבר עם הרב של עירכם. אך גם בלא להיכנס לכל פרטי השאלה, הרי אפילו לדבריכם התיר הרב שלכם רק איסור דרבנן, ואילו אתם רוצים לעבור על איסור דאורייתא. תמהו האנשים: איסור תורה? כן, השיב ה'אבני נזר', מחלוקת היא איסור דאורייתא לדעת הכל, על ידי המחלוקת מגיעים לעבור על איסורי תורה רבים: לשון הרע, רכילות, שנאת חנם, הלבנת פנים ועוד איסורים רבים.

**אמרנו לרבינו, מהרי"ל דיסקין זצ"ל,
שאומרים בשם הגאון מוילנא זצ"ל, שיש
בירושלמי תנא ושמו אנא, שהיה ידוע
בענוותנותו ויראת חטאו, נענה על אתר ואמר:
בטוחני שלא יצאו הדברים מפי הגר"א**

"וימדוע תתנשאו על קהל ה'" (במדבר ט"ז, ג')

הגאון רבי אבא יעקב ברוכוב זצ"ל, בעל שו"ת "חבל יעקב" נשאל

ידי שהוא מאריך בשמונה עשרה יתכן מאוד שיצא שכרו בהפסדו, כי זה מביאו לידי גאווה. העצה לבחור כזה היא דוקא לשוחח עם חברי השולחן שלו, כי בזה הוא מוריד את הגאווה שלו, שהוא כבר לא מרגיש את עצמו טוב מהם אלא כאחד מהם. ואפילו בדברים בטלים שהוא מדבר בשולחן הוא מקיים מצוה, שהוא נהיה מעורב עם הבריות".

הקפדתו שלא לאכול תפוזים עוררה השתאות, שכן לפעמים, אפילו היו חתיכות מועטות של תפוז מעורבות בלפתן- לא נאות רבי מרדכי לאכול. רק לאחר פטירתו נפתרה התעלומה

"את מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' תרומה" (במדבר י"ח, כ"ד)

בספר 'חכו ממתקים' מסופר שהגאון רבי מרדכי לייב מן זצ"ל היה נזהר שלא לאכול תפוזים. בני המשפחה שהבחינו בכך סברו כי מאכל זה אינו ערב לחיכוך... אך הקפדתו שלא לאכול תפוזים עוררה השתאות, שכן לפעמים, אפילו היו חתיכות מועטות של תפוז מעורבות בלפתן- לא נאות רבי מרדכי לאכול. רק לאחר פטירתו נפתרה התעלומה. רבי מרדכי, שעלה לארץ ישראל בגפו, למד בישיבת לומדה בפתח תקוה. באחד הימים יצא לטייל, לחדש כוחות. הביט בשמחה בפרדסים עמוסי התפוזים שפיארו את פתח תקוה באותן שנים. רבי מרדכי, שלא הכיר פרי זה, התפעל מהיופי, מריחות גן העדן של הפרדס. כשהבחין באחד הפירות שנשרו מן העץ החליט לטעום ממנו. נטל את התפוז ובהתרגשות בירך 'שהחיינו' ו'העץ'.

בצאתו מן הפרדס החלו מחשבות להשתולל במוחו. הרי אכל מהפרי טרם הופרשו ממנו מעשרות. ואף שהיתרים רבים לאכילתו, כי פירות הפקר פטורים מכך, מה גם שהוא אכל אותו בסמוך לעץ ועדיין לא נעשה בפרי 'גמר מלאכה'. אבל עצם העובדה שהוא אכל את הפרי לפני שבירר היטב עם עצמו ועם רבותיו את ההלכה, הציקה לו עד מאוד ולא נתנה לו מנוח. מחשבות אלו לא הרפו ממנו. או אז קיבל על עצמו רבי מרדכי שלא יאכל יותר פרי זה במשך כל ימי חייו. רבי מרדכי אכן עמד בקבלה זו. למותר לציין כי בני משפחתו, תלמידיו ומכריו אף לא ידעו זאת! הדבר התגלה באקראי על ידי אחד מגאוני התורה, שרבי מרדכי סיפר לו את המעשה הזה בדרך אגב.

ענה לי מרן הגרי"ז זצ"ל, שכך הוא נוהג עוד מהתקופה שלפני הקמת המדינה, והראה לי בדברי ה'כסף משנה' שלא נהגו לעשר מפירות וירקות של הגוים

"והרמותם מקצת תרומת ה'" (במדבר י"ח, כ"ו)

בספר 'עובדות ונהגות לבית בריסק' מספר הכותב: בחודש סיון התשנ"ט הייתי אצל הרב הגאון החסיד רבי אהרן ברוך אנגלנדר

שליט"א [מניו יורק] בנם של בעלי בית המלון בעיר הנופש 'קרניצא', בו היה נוהג לשהות מרן הגרי"ז זצ"ל בימי הקיץ, וסיפר לי כדלהלן: כאשר הייתי בארץ ישראל לבקר את מרן הגרי"ז זצ"ל [בערך בשנת תשי"ב] שאלתי אותו האין מעשרים את הפירות ואת הירקות... ואמר לי שאדבר עם בנו הגאון רבי רפאל זצ"ל אודות זה, כיון שהוא האחראי על המעשרות בבית, ואני התפלאתי על הדבר, דהרי ידעתי שהגרי"ז איננו רוצה לסמוך על אחרים.

ועל כן הרהבתי עוז ושאלתי "מדוע הוא אינו מעשר בעצמו"? וענה לי מרן הגרי"ז זצ"ל, שכך הוא נוהג עוד מהתקופה שלפני הקמת המדינה, והראה לי בדברי ה'כסף משנה' שלא נהגו לעשר מפירות וירקות של הגוים, ואין להחמיר בזה, ואדרבה יש בזה איסור 'לא תתגודדו'.

ועל כן חשש מרן הגרי"ז אולי הירקות והפירות מגיעים משל גוים, לכן לא רצה לעשר לבד. ולאחר הקמת המדינה שכבר היה יותר סביר להניח שהפירות והירקות באים משל יהודים, אבל כבר לא שינה ממנהגו, והמשיך בנו רבי רפאל זצ"ל לעשר.

המשכתי ושאלתי "אם כן אין מעשר הבן הגאון רבי רפאל זצ"ל, והרי אולי הפירות והירקות הם משל גוים..."

אמר לי מרן הגרי"ז כדלהלן: "בני - ר' רפאל מעשר מחמת שליחות, ועל כן אם אכן צריך לעשר את הפירות, הרי הוא מעשר, אולם אם אין צריך לעשר, א"כ הרי אין שליח לדבר עבירה"... והיינו אם זו עבירה, הרי הוא אינו שליח, והמעשרות אינן מעשרות, וא"כ לא עשה כלום, ואם כן צריך לעשר... הרי הוא שליח שלי, ומעשר טוב..."

בספר 'להתענג בתענוגים' מסופר על הרה"ק בעל ה'אוהב ישראל' מאפטא זיע"א, שנסע פעם לשהות בשבת, באחת העיירות הסמוכות לעיר יאסיי. באותו מקום התגוררו שני בעלי בתים אמידים, שביקשו להתכבד בכבוד הגדול, לארח בביתם את האדמו"ר.

התעניין הרבי בטיבם ובמעשיהם של שני בעלי בתים אלה. הוברר לו שאחד מהם אינו מדקדק במצוות במיוחד, אך הוא ענוותן וצנוע ואינו מתהדר בעשירותו, לעומתו העשיר השני נודע כירא שמים המהדר במצוות, אלא שהיה מתגאה במעשיו הטובים בפני הבריות. אי לזאת בחר האדמו"ר להתאכסן אצל בעל הבית הראשון, אף שהיו מרגנים אחריו שאינו ירא שמים גדול.

כאשר נשאל על ידי מקורביו, מדוע העדיף אכסניה זו על פני ביתו של המדקדק במצוה קלה כבחמורה? השיב, "על אף שאותו גביר הינו מדקדק במצוות, אבל כיון שפגום הוא במידת הגאווה, ועל המתגאה אמרו חז"ל (סוטה ה.), "אמר הקדוש ברוך הוא אין אני והוא יכולים לדור בעולם". ואם הקדוש ברוך הוא, כביכול, אינו יכול להימצא עם בעל גאווה במחיצה אחת, איני רוצה להתגורר אצלו!

אבל השני שטבועה בו מדת הענוה והצניעות, אף על פי שנכשל בעבירה זו או אחרת, הרי עליו נאמר "השוכן אתם בתוך טומאתם" (ויקרא טז טז). ואם הקדוש ברוך הוא מוצא לו מקום לשכון בתוך טומאות ישראל, ודאי שאף אני רשאי להימצא באכסניה כזו."

זאת שמסכתות שהם נבחנו עליהם ב'דרשו' מכריכה לכריכה, גם היום הם זוכרים ויודעים אותם בצורה מיוחדת.

ראש הישיבה: אין ספק שהעוה"ב שיזכה רבי דוד הופשטטר זה נצח נצחים, כל הריבוי התורה שלו בזכות כך.

הרב הוכברגר: מהי ההצלחה ש'דרשו' מסייע בכל כך הרבה בשיבות, בישיבה כאן נבחנו במבחנים של 'דרשו' בכמות גדולה. מה ההצלחה של 'דרשו' שככה הצליחו לחדור אף לתוככי הישיבות?

ראש הישיבה: אם הקב"ה זימן לרבי דוד את הזכות הזו אז כנראה משמים סייעו בהדיה, וכולכם שותפים במפעלים הגדולים הללו.

הרב הוכברגר: הראש ישיבה הוא מתלמידי מרן הגאון רבי דב לנדו שליט"א, מה הראש ישיבה יכול לספר לנו על נושא העיון והבקיאות אצל מרן שליט"א.

ראש הישיבה: זה מה שאני אומר. אצל רבי דב זה הגיע אחרי העיון. למעשה זה נכון שרבי דב באופן כללי באמת היה הרבה מלמד את הענין הזה שיש ענין של עיון קל, דהיינו שגם מה שלומדים בבקיאות צריך שכל יהיה קצת עיון, להבין את היסודות, ללמוד זאת בדרגה איטית עיונית מסוימת, ועם זה תסיים את המסכת. הרי זה נכון, כולם הרי יודעים, שיש כאלה שקוראים מסכת, ולא בעצם יורדים למה שכתוב בה. זה מועיל אבל זה לא שוקל בעיני הרבה, זוהי הנקודה.

הרב מן: הנושא הנקשר בכתיבת מבחנים ולסכם את החומר הנלמד, זה לא מוסיף משהו בבהירות עצמה של ידיעת הגפ"ת?

ראש הישיבה: בהירות גדולה זה מוסיף, כשכותבים, בכל תחום, כתיבה גם בעומק הסוגיות, גם בחלק העיוני וגם בחלק הזה, כתיבה מבהירה, מתמצת, מגדירה בדיוק את הדברים, זה מחדד את הדברים, ובאמת כשאדם אומר במילים שלו את המסקנות וכו', זה משהו אחר לגמרי. גם כשבחורים חוזרים, הם ג"כ יכולים להשתמש בכלי הזה של כתיבה. עוד לפני המבחן.

וזו ברכתנו לכל הבחורים שמשתתפים בתכנית בני הישיבות בדרשו שההצלחה תלווה אתכם כל הימים.

ראש הישיבה: מה שכתוב, חצי חצי, הינו לפי הכמות שהרמב"ם הזכיר תשע שעות. שלוש שעות, שלוש שעות.

הרב מן: אני שואל איך אנשים לא מוצאים הזמן גם כדי למצוא הזמן לחזרות על הדברים הללו, כי העיון תופס להם הרבה זמן ומקום, ולא מספיקים מספיק לחזור לשנן את השקלא וטריא והמסקנות עליהם דיבר ראש הישיבה...

ראש הישיבה: אכן מה שנאמר כאן זה סך הכל חצי מהזמן, הר"ן ב'עבודה זרה' מפרט שהכל לפי העניין, כמה שאדם צריך. אבל דבר אחד ברור, שצריך להשקיע זמן מכובד מאד בשביל זה.

הרב הוכברגר: עד כמה בחור צריך להשקיע בשביל החזרות?

ראש הישיבה: אם בחור בא ושואל מי אמר שזה חשוב, אז אומרים לו אתה לא צודק, אתה מתווכח עם חז"ל? חז"ל אומרים לך לחלק את חייך שליש שליש שליש. זה הכל. זה העצה שחז"ל אומרים, זה שיש בלי סוף דברים בחז"ל על חזרה, לא צריך להרחיב בכך, מה שאמרו חכמינו, הלומד ואינו חוזר כזורע ואינו קוצר, ועוד ועוד. המהר"ל הרי מרחיב רבות בענין החזרות, הוא מביא גם ה'ארחות צדיקים' בשער התורה שמרחיב הרבה בענין.

הרב הוכברגר: בצעירותו של הראש ישיבה, פעם היו מבחנים על מסכתות כמו היום?

ראש הישיבה: בנקודה של מבחנים זה באמת איכשר דרא, זה ודאי ייחודי לדור הזה. המבחנים.

הרב הוכברגר: הציבור לא למד את השליש במשנה?

ראש הישיבה: למדו, אבל עשו את זה בלי מבחנים. כולם הרי יודעים שהידיעות של אז לא היו פחותים... אבל ברור, אין שום ספק, שכל דור הקב"ה נותן לו את הכלים והייחודיות שלו, וודאי שיש הרבה הרבה שצומחים מאד מהנושא הזה של מבחנים, ובאמת זוכים, יש כאלה שנבחנים על כמות דפים בלעה"ר.

הרב מן: אני אומר במבט לאחור, אני רואה ממה שהבחורים בנישואיהם אפילו כותבים בהזמנות, או כאברכים ששולחים מכתבים, ומדגישים

ה'שבעה' אחר הגאון רבי דב שטרנבוך זצ"ל מאנגליה, הגעתי לנחם את בניו הגאונים שליט"א, ושמעתי שם מעשה נפלא שסיפרו אודותיו.

דרכו של הרב שטרנבוך היתה ללמוד עם החברותא שלו בשעות לפני הצהרים, בחצר הבית, כדי ליהנות מהאוויר ששרר שם בתקופות של מזג אוויר נוח.

השכן הגוי שהתגורר מעליו, היה שומע אותם לומדים, ולפעמים היה מתלהט ביניהם ויכוח קולני שכלל שאגות רמות. הוא היה רץ אל החלון כדי לראות את המריבה.

אחרי שנים אמר הגוי ההוא שהיהודים הם אנשים מאוד מוזרים... יושבים ביחד, מתחילים לריב, רבים רבים, ובסוף נפרדים והולכים איש איש לדרכו. "אצלנו אחרי כמה דקות של ויכוח מתחילים מכות..." הוא הסביר את המוזרות שבדבר.

אבל אז יגידו לי "אבל לחתום לשכן מלמעלה לא עולה כסף, זה לא מצריך מקום, אין בזה שום דבר שלא יכולת לעשות. נכון, קצת לא נעים בתקופת הבניה, קצת לא נעים הבניה מעל החלון שלף באופן שמפחית קצת את אור השמש, אבל התגוררה שם משפחה עם 14 נפשות שיכלה לחיות בהרחבה ואתה ברוע לבבך לא אפשרת להם להרחיב את הבית!"

"לכן אני אמרתי, כזאת מצוה אני לא מפספס, אפילו לא דוחה אותה בחמש דקות. קודם כל אני מכניס אורחים, שיגורו פה מעל החלון שלי, לא יום ולא יומיים, עשרות שנים! עכשיו יש לי תשובה טובה לענות בשמים כשישאלו אותי על הכנסת אורחים".

מתחילים מכות

נסיים באנקדוטה משעשעת על מחלוקת שהיא לשם שמים: בימי

באותו יום הופיע נחש גדול ואימתני בחצר הישיבה, בחסדי שמים הוא אמנם לא עשה דבר, אך הדבר נעשה לשיחת היום והכל ראו איך 'דברי חכמים כדרבנות' ולא יפול מדבריהם ארצה. למרות עמידתו על המשמר בענייני משמעת וסדרי הישיבה, העדיף רבינו תדיר לנקוט בגישה של "שמאל דוחה וימין מקרבת", להבליג ולנסות מלכתחילה דרכים אחרות בטרם יסלקו את הבחור מן הישיבה, מה שנהוג בקלות יתר במקומות אחרים, באומרו כי "תפקידה של הישיבה הוא להוציא ממנה הערליכע בחורים", ואת תפקיד זה יש למלא בנאמנות.

רבינו היה בדעה, כי תכלית הישיבה הוא לטעת יראת שמים טהורה בתלמידים, והיה אומר כי "שווה להחזיק ישיבה שלמה בשביל בחורים כמו..." כאן נקט בשמותיהם של שניים ושלושה תלמידים שנחשבו לפשוטים מאוד, אך ברבות הימים, אכן יצאו מהם דורות מפוארים של יראים ושלמים.

(אבי ההוראה')

התביעה היא באותה מידה גם כלפי אנשי החינוך, שכשלו לכאורה במלאכתם ועליהם לתקן את הטעון תיקון. בהקשר לכך התבטא פעם, כי על מוגיד השיעור לבדוק אצל תלמידיו בכל עת האם מבינים הם את הנלמד, ולא, הוסיף רבינו, "הריהו חלילה בכלל עושה מלאכת ה' רמיה".

נחש בחצר

אחד מכלי החינוך בהם החזיק רבינו היה משמעת. ידוע היה בהקפדתו היתירה על סדרי וחוקי הישיבה, אם זה בזמני התפילה והשכמת הבוקר, אם זה בסדרי הלימוד או בשאר זמנים. כך למשל, בחג השבועות דרש רבינו כי הכל יהיו נוכחים בישיבה. ארע פעם שקבוצת בחורים נסעה מן הישיבה לחג השבועות ללא רשותו. כאשר שמע זאת רבינו הפטיר בצער את לשון הכתוב: "ופורץ גדר..." ובהירותו המופלגת נמנע מלהשלים לשון הכתוב "... ישכנו נחש". אלא שהיה די בזה כקללת חכם שאפילו על תנאי היא באה, ועוד

המשך מעמוד 17 | הרב ישראל ליוש

"והיכן אבא או אמא?"
"אבא חולה בשפחת חזקה, ואמא ילדה לא מכבר, ואין לנו טיפת מים בטאנאז'ע..."
כששמעתי כך, חלצתי מיד את התפילין, פשטתי את הטלית, נטלתי מילדי הילדים את החבל והדלי, שאבתי מים והתחלתי למלא את הפחים רק בחלקם, כדי שיוכלו לסחוב אותם אל ביתם. כך אנו עושים כמה פעמים עד שיתמלא הטאנאז'ע בבית, כי איככה אוכל וראיתי ילדים קטנים מסכנים את נפשם ומתכופפים לתוך הבור."

"ומה יאמרו הבריות" - שאלתי את אבא - "שנהיית שואב מים... וכי זה לפי כבודך...?"
"ומה יאמרו בשמיים...?" - ענה לי אבא - "שיהודי יושב ואוכל ארוחת בוקר בנחת, וילדי ישראל בני עניים מסכנים את נפשם להביא טיפת מים לאביהם החולה ולאמם היולדת...!"

היה דיין, נשלחה ביתו על ידי אמה לעלות לבית הכנסת שהיה מעל דירתם, לברר את סיבת האיחור.
וכך היא מספרת: "יצאתי מפתח הבית ועליתי במדרגות הפונות לחצר הגדולה שנבנתה על פני בור המים, הנה אני רואה את אבא עומד ודולה מים מהבור וממלא דליים שעמדו לידו, ובצד עומדים שני זאטוטים כבני שש ושבע, ומעבירים אל ביתם חצאי או רבעי דליים, שם רוקנו אותם אל הטאנאז'ע (כלי חרס גדול), ושוב יוצאים אל החצר. אבא ממלא עבורם עוד חצי או רבע דלי ושוב מביאים אותם אל ביתם, וחוזר חלילה..."

"אבא..." - פניתי אליו - "וכי נהיית שואב המים של השכונה...?"
"חזרתי מבית הכנסת" - ענה לי אבא - "וראיתי את שני ילדי השכן התלמיד חכם מתכופפים בסכנה אל הבור ושואבים משם מים... שאלתי אותם: מדוע ניסים, שואב המים, אינו מביא לכם מים? כי אין לנו במה לשלם לו" - ענו הילדים..."

יידיש | Français | Español | English

מגוון רחב של שיעורי דף היומי בבלי, דף היומי ירושלמי, דף היומי בהלכה;
העמוד היומי, בקו השיעורים והתוכן של 'דרשו' - 077-2222-666 או 4992*

בנין על גבי עמודים הסמוך לעיר - האם נחשב כחלק מהעיר לענין 'תחומין'? ומפעל שאוכלים בו ארוחת צהרים בקביעות - האם מצטרף ל'תחום' העיר?

את 'תחום' אלפיים אמה של שבת, מודדים מקצה העיר, דהיינו, שגם אם העיר גדולה מאוד, מותר ללכת מקצה אחד שלה לקצה השני, ואלפיים אמה נוספים מעבר לה. ומדידת התחום מחוץ לעיר - לדעת השולחן ערוך, תחילתה מקצה העיר, וכן נוטה דעת הגר"א. אולם, לדעת הרמ"א, מוסיפים לעיר מכל עבריה שבעים אמה ושני שלישי האמה [כ-40-30 מטר, לשיטות השונות], והוספה זו מכונה 'עיבורה של עיר'; ומקצה ה'עיבור' והלאה, מודדים אלפיים אמה. והמשנה ברורה כתב על כך כי

"הנוהג להקל אין למחות בידו", אבל החזון איש כתב שמנהג בני אשכנז להקל בדבר. ונחלקו הפוסקים בנוגע לעיר שאינה מוקפת בחומה, מה נחשב לקצה העיר לענין מדידת התחום או עיבורה של עיר - האם קצה הבתים, או קצה החצרות המקיפות את הבתים.

ועיר שבסמוך לה ניצב בית אשר המרחק בינו ובין בתי העיר אינו עולה על שבעים אמה ושני שלישי האמה, כמידת 'עיבורה של עיר' - הריהו נחשב לחלק מהעיר, ומודדים את 'תחום' העיר מבית זה והלאה. ונחלקו ראשונים, אם די בכך שקצה הבית נמצא בגבול עיבורה של העיר, או שצריך שחלק מהבית יהיה בתוך עיבורה של העיר. ואם יש בית נוסף שהמרחק בינו ובין הבית הראשון הוא כמרחק הנ"ל - אף בית זה מצטרף לעיר, וכן אם יש בית שלישי שהמרחק בינו ובין השני הוא כמרחק הנ"ל - הריהו מצטרף לעיר, וכן הלאה.

ודין זה, אמור אף בבית של גוי. ואינו אמור אלא בבית הראוי לדירה, אך אין צורך שידורו בו בפועל. ואף אם הבית נהרס ונותרו ממנו שלוש מחיצות בלבד, ללא תקרה, או שתי מחיצות עם תקרה [בתוספת שכבת טיט, ראה במקורות], הריהו מצטרף לעיר. ובית הבנוי בחפירה שמתחת לפני הקרקע, וכדומה, אינו נחשב כבית דירה לענין זה. ויש אומרים, שהוא הדין לבית הבנוי מעל לפני הקרקע על גבי עמודים, אך יש שהוכיחו מדברי ראשונים שבית כזה נחשב לבית דירה. ובית שאינו קבוע במקומו, כגון מבנה מגורים נייד - אף אם הוא מוצב בשבת בסמוך לעיר, אינו מצטרף אליה.

ועוד בענין זה: אין בית נחשב כבית דירה לענין הצטרפות ל'תחום' אלא כשמִשְׁמֵשׁ לאכילה או ללינה. ואם משמש לאכילה פעם ביום, כגון מפעל שהפועלים אוכלים בו ארוחת צהריים בקביעות - יש מגדולי האחרונים שכתב שאינו נחשב לבית דירה, ויש שהקלו בדבר. וכמו כן, אין בית נחשב כראוי לדירה אלא אם יש בשטחו לפחות ארבע על ארבע אמות, שהן שש עשרה אמות רבועות; ונחלקו הפוסקים בנוגע לבית ארוך וצר ששטחו שש עשרה אמות רבועות, אך רוחבו קטן מארבע אמות - אם נחשב כראוי לדירה. ובהעדר תנאי בית דירה - מבחינת המחיצות, המיקום, או השטח, וככל האמור - אינו נחשב כבית דירה אף במקרה שדרים בו. ויש אומרים, שאף בית העונה לתנאים אלו, אינו מצטרף לעיר אלא כשנבנה לצורך דירה ולא כשנבנה רק לשם הגדלת תחום העיר.

[שו"ע שצח, ה-ו, משנ"ב יט, כ-כב, כד, כו, כט ו'לא-לד, וביה"ל ד"ה וכן, ד"ה ארבע וד"ה תקרה; ב"מ דרשו, 18, 29, 30, 33, 37, 38, 41-43, 64; (וראה שו"ע שם, יא)]

מהו המקור בתורה לכך שאין 'נפילת אפים' בימי שמחה ומועד? מדוע מטים את הראש הצדה בשעת אמירת תחנון? וחתן שכבר התפלל - האם פוטר את המתפללים מאמירת תחנון?

בפרשת השבוע, במעשה קורח ועדתו, נאמר על משה ואהרן, בעת שהתפללו להשי"ת שלא יכלה את כל בני ישראל בעוונות של קורח: "וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחַת לְכָל בָּשָׂר הָאִישׁ אֶחָד יִחָטֵא וְעַל כָּל הָעֵדָה תִּקָּצֵף". ואמרו רבותינו, שמכאן סמך ל'נפילת אפים' בתפילה,

והיינו נפילת אפים בשעת אמירת תחנון לאחר תפילת שמונה עשרה. ובעבר, אכן נהגו לומר תחנון תוך כדי 'נפילה' בצורת קידה על הקרקע, עם הפנים כלפיה. אך במשך הדורות השתנה המנהג, וכיום אומרים תחנון בהטיית הראש וכיסוי הפנים בלבד. הטיית הראש מקורה בכך שקידה על רצפת אבן אסורה ללא הטיית הראש הצידה, ולכן נהגו בעבר להטותו, והמנהג נותר עד לימינו. לדעת השולחן ערוך יש להטות את הראש על יד שמאל, ולדעת הרמ"א, בשחרית שיש תפילין בשמאל, משום כבודן יש להטות את הראש על יד ימין, ובמנחה - על יד שמאל. ואין 'נפילת אפים' אלא במקום שיש בו ספר תורה, ורמז לדבר בספר יהושע: "ויפול על פניו ארצה לפני ארון ה'". ובמקום שאין בו ספר תורה, יש לומר תחנון ללא נפילת אפים. ומקום שמונחים בו ספרי קודש בדרך קבע, יש אומרים שדינו כמקום שיש בו ספר תורה, ויש חולקים. ובירושלים העתיקה נהגו ליפול על פניהם אף במקום שאין בו ספר תורה, משום קדושת המקום, הנחשב כ'לפני ארון ה'". והמתפללים בעזרת נשים שניתן לראות ממנה את ארון הקודש, או בחצר בית הכנסת בצד שבו הפתח פתוח וניתן לראות את ארון הקודש, יפלו על פניהם.

ובימי שמחה ומועד אין אומרים תחנון. ובתשובות הגאונים מוסבר שמקור הדבר הוא בפסוק הנ"ל שבפרשתנו, דהיינו, שנפילת אפים ראויה בעת צרה וחרדה, וכפי שאכן היה במעשה דנח, שהשי"ת רצה להעניש את כל ישראל רח"ל, אבל בזמן שמחה אין הנפילה ראויה. ולכן אין נפילת אפים בשבת וביום טוב, וכן בימות החול שהם ימי שמחה, כגון ל"ג בעומר וט"ו באב.

וכן כשמתפללים יחד עם בעלי שמחה, נחשב כל הציבור כשייך בשמחתם, ואין אומרים תחנון. ובעלי שמחה הם: 'בעלי ברית' - אבי התינוק הנמול, הסנדק והמוהל - ביום הברית, לפני שהתקיימה הברית; וחתן עד תום שבע יממות [בזיווג ראשון של שני הצדדים] משעת כניסתו לחופה. ויש אומרים שחתן ביום חופתו פוטר מאמירת תחנון אף לפני שהתקיימה החופה, ובלבד שהחופה מתקיימת מבעוד יום. ואם החופה מתקיימת בלילה, לכל הדעות אין החתן פוטר מתחנון בערב החופה; אך אם מתפללים יחד עמו במקום החופה - יש אומרים שאין לומר תחנון. ואם בעלי הברית אינם מתפללים עם הציבור, אלא אך נמצאים בבית הכנסת בשעת התפילה - יש שנראה מדבריהם שאינם פוטרם מאמירת תחנון. ויש שכתב שכן הדין גם בחתן; ויש שכתב שביום חופתו פוטר אף כשאינו מתפלל עם הציבור, ובשאר ימי ה'שבע ברכות' אינו פוטר אלא כשמתפלל עמהם; ויש שכתבו שגם בשאר הימים פוטר אף כשאינו מתפלל עמהם. ומי שהתפלל עם החתן ובעלי הברית והאריך בתפילתו עד לאחר שהלכו משם, פטור מאמירת תחנון.

ובין תפילת שמונה עשרה ל'תחנון', אין להפסיק ולעסוק בשיחה שלא מעניינת התפילה, משום שבכך גורם שבקשותיו בתחנון לא תתקבלנה כראוי; ועל פי הקבלה אין להפסיק בדיבור כלל. ובהקשר זה יש להביא את דברי הרמב"ם, המקמים את נפילת אפים במערכת של תפילת העמידה; וכך הוא כותב בהלכות תפילת שמונה עשרה: "שמונה דברים צריך המתפלל להזהר בהם ולעשותם... עמידה, ונוכח המקדש... והכריעה, והשתחויה". כפי שמבאר הרמב"ם בהמשך דבריו, השתחויה זו היא נפילת אפים, והוא אומר, שפָּשַׁם שצריך לעמוד בשמונה עשרה, ולכיוון בית המקדש, וצריך לכרוע מספר פעמים במשך התפילה, כך נדרשת נפילת אפים בסוף התפילה.

[שו"ע או"ח קלא, א-ז, משנ"ב א-כו, וביה"ל ד"ה להטות; בו"מ דרשו, 2-35]

לחיות כמו יהודי

קביעות בלימוד יומיומי ב'משנה ברורה' במסגרת 'הדף היומי בהלכה' - ללמוד לחיות כיהודי אלפי שיעורים מתקיימים מדי יום בפריסה ארצית, לפרטים והצטרפות גש לעמדות 'נדרים פלוס'

דרשו איד

נקודת ציון בדרכה של המהפכה התורנית מבית 'דרשו'

"אתה לא יכול לזרוק בחור אשקלוני עם בחורים בני-ברקיים, ולצפות ממנו שישתלב ביניהם בתוך יומיים. יש הבדלי תרבות, פערי ידע, אפילו הבדלי שפה ברמה מסוימת"

הרה"ג ר' נעם רדעי, מוותיקי הפעילים ב'אחינו', על מלאכת הקודש המתבצעת מזה כשלושה עשורים ללא הפוגה

ובמקביל אני לומד להכיר את הילדים ולכוון כל ילד לישיבה המתאימה לו.

"לרשום נער לישיבה זה החלק הקטן של הסיפור. אתה לא יכול לזרוק בחור אשקלוני עם בחורים בני-ברקיים, ולצפות ממנו שישתלב ביניהם בתוך יומיים. יש הבדלי תרבות, פערי ידע, אפילו הבדלי שפה ברמה מסוימת. גם ביישובות של תלמידים מהפריפריה יש הרבה סגנונות, יש כאלו שמשקיעות יותר בלימודים ברמה גבוהה, ויש ישיבות שמשקיעות יותר השקפה ובעיצוב אישיות. יש ישיבות שמאפשרות יותר פעילות פנאי, ויש שפחות מאפשרות. לכל בחור יש את המקום המתאים לו, וזאת עיקר העבודה שלנו".

בכמה ישיבות מדובר בסך הכל?

"יש ברוך ה' מאות ישיבות לצעירים ברחבי הארץ, מאות רבות, ורבות מהן הן ישיבות לפריפריה, שמתאימות לבנים של בעלי תשובה. היופי ביישובות האלו הוא שהן מעבירות את התלמידים שלהן תהליך של בניית אישיות שמכוון אותם לתוך הליבה של עולם התורה. אחרי שלוש שנים התלמידים כבר יכולים להשתלב בקלות ביישובות מהשורה הראשונה.

"אחרי 30 שנה שאני עוסק בתחום הזה, אני מכיר ב"ה כל אחת ואחת מהישיבות הללו לפני ולפנים, ולכן בסייעתא דשמיא אני יודע להכווין על תלמיד למשבצת המדויקת המתאימה לו, שבה הוא ירגיש בבית, ובאמצעותה יוכל לפרוח ולהצליח בעז"ה".

שמענו שאתם גם עושים קצת פעילות של 'דרשו'???

"מאז יצאה לדרך תוכנית הלימוד של 'עמוד היומי', אני זוכה להיות לעוזר וסיוע גם לארגון 'דרשו' והבית שלי בנתיבות משמש כמוקד הפצה לחוברות 'עיון העמוד'. זה מדהים לראות את המהפכה האדירה, לחוות מקרוב את הצימאון העצום של הציבור לעוד חוברת, עוד התקדמות. החוברות האלו נחטפות כמו לחמניות חמות, והעיר כולה מאירה באור התורה בזכות תוכנית הלימוד הנפלאה הזאת".

מזה כ-30 שנה, שהרה"ג ר' נעם רדעי, זוכה להציל יקר מזולל ולהחיות עם רב, במסגרת פעילותו בארגון 'אחינו' - זרוע הקירוב של 'דרשו'.

שלושה עשורים שבהם אין לו בעולמו אלא קירוב לבבות, הדרכת תלמידים צעירים, ניתובם לעולם התורה ושילובם ביישובות, כל אחד ואחד ביישובה המתאימה להלך רוחו וכישורונותיו ויכולותיו. "אני פעיל במה שמכונה ב'אחינו' בשם 'פרויקט טורונטו', שזה בעצם הפרויקט הכי ותיק ב'דרשו' ו'אחינו', וממנו נוסד והושתת הארגון כולו", הוא מסביר.

מה כוללת הפעילות?

"אני מופקד על שלושה בתי ספר תורניים, שבהם לומדים תלמידים שהמסלול הטבעי שלהם לא בהכרח עובר ביישיבה. "קחו לדוגמה משפחה חרדית קלאסית במקום כמו אשקלון, שבו עיקר הפעילות שלי. רוב המשפחות החרדיות במקום, מורכבות מבעלי תשובה. אנשים יראים ושלמים, באמת צדיקים יש גם תלמידי חכמים, אבל הם עצמם לא למדו ביישובות בצעירותם, האימהות לא למדו בסמינרים, ואין להם היסטוריה של תלמידי ישיבה במשפחה.

"כשהבן שלהם מגיע לבר מצוה, מתקרב לסיום כיתה ח' וצריך למצוא לו מקום לימודים מתאים, לא תמיד ישיבה היא המקום הראשון שהם יבחרו בו או אפילו יחשבו עליו. לא תמיד הם מבינים את עומק ההבדל בין ישיבה קדושה לבין ישיבה תיכונית, ולפעמים הם גם אומרים, מה יקרה אם הילד ילמד בתיכון רגיל? הרי הוא קיבל חינוך טוב בבית, לא יקרה לו כלום אם ילמד בתיכון". **איך אתם בעצם משנים את התפיסה ומנתיבים אותם לישיבות קדושות?** "אני מגיע לכל כיתה כזאת, בשלושת בתי הספר שאיתם אני עובד, פעם ואפילו פעמיים בשבוע. שם אני מוסר שיחות, מקיים 'קומזיצים' עם הגיטרה שאני מביא איתי, מלווה אותם בהפסקות, וכך אני מרוויח שני דברים: קודם כל יש לי ההשפעה עליהם,

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה